

PREZES
URZĘDU OCHRONY
KONKURENCJI I KONSUMENTÓW
DELEGATURA W KATOWICACH

Katowice, dnia 30 października 2014 r.

RKT-61-43/13/BP

DECYZJA Nr RKT – 31/2014

Stosownie do art. 33 ust. 6 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. Nr 50, poz. 331 z późn. zm.) oraz § 2 pkt 4 i § 5 ust. 1 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 1 lipca 2009 r. w sprawie właściwości miejscowej i rzeczowej delegatur Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (Dz. U. Nr 107, poz. 887),

– działając w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów:

po przeprowadzeniu wszczętego z urzędu postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, przeciwko Biuru Doradztwa i Finansów „Sukurs” M. Myrta-Orszulka, K. Sapota sp. j. z siedzibą w Chorzowie,

I. na podstawie art. 26 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów uznaje się za naruszającą zbiorowe interesy konsumentów praktykę polegającą na naruszaniu obowiązku udzielania konsumentom rzetelnej, prawdziwej i pełnej informacji poprzez zaniechanie informowania konsumentów w umowach pożyczki o:

1. pełnej nazwie kredytodawcy, co jest niezgodne z art. 30 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim (Dz. U. z 2011 r., Nr 126, poz. 715 z późn. zm.), a poprzez to stanowi naruszenie art. 24 ust. 1 i 2 pkt 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów,
2. rzeczywistej rocznej stopie oprocentowania oraz całkowitej kwocie do zapłaty z podaniem wszystkich założeń przyjętych do jej obliczenia, co jest niezgodne z art. 30 ust. 1 pkt 7 ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim (Dz. U. z 2011 r., Nr 126, poz. 715 z późn. zm.), a poprzez to stanowi naruszenie art. 24 ust. 1 i 2 pkt 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów,
3. kolejności zaliczania rat kredytu konsumenckiego na poczet należności kredytodawcy, a także o prawie, o którym mowa w art. 37 ust. 1 ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim (Dz. U. z 2011 r., Nr 126, poz. 715 z późn. zm.), co jest niezgodne z art. 30 ust. 1 pkt 8 tej ustawy, a poprzez to stanowi naruszenie art. 24 ust. 1 i 2 pkt 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów,
4. rocznej stopie oprocentowania zadłużenia przeterminowanego, co jest niezgodne z art. 30 ust. 1 pkt 11 ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim (Dz. U. z 2011 r., Nr 126, poz. 715 z późn. zm.), a poprzez to stanowi naruszenie art. 24 ust. 1 i 2 pkt 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów,
5. prawie konsumenta do spłaty kredytu przed terminem, co jest niezgodne z art. 30 ust. 1 pkt 16 ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim (Dz. U. z 2011 r., Nr 126, poz. 715 z późn. zm.), a poprzez to stanowi naruszenie art. 24 ust. 1 i 2 pkt 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów,
6. organie nadzoru właściwym w sprawach ochrony konsumentów, co jest niezgodne z art. 30 ust. 1 pkt 21 ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim (Dz. U. z 2011 r., Nr 126, poz. 715 z późn. zm.), a poprzez to stanowi naruszenie art. 24 ust. 1 i 2 pkt 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów

i nakazuje się zaniechanie ich stosowania,

II. na podstawie art. 27 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów **uznaje się za naruszającą zbiorowe interesy konsumentów praktykę polegającą na:**

1. zaniechaniu przekazywania konsumentom przed zawarciem umowy o kredyt konsumencki na trwałym nośniku, formularza informacyjnego zawierającego informacje, o których mowa w art. 13 ust. 1 ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim (Dz. U. z 2011 r., Nr 126, poz. 715 z późn. zm.), co jest niezgodne z art. 14 ust. 1 w zw. z art. 13 ust. 1 tej ustawy, a poprzez to stanowi naruszenie art. 24 ust. 1 i 2 pkt 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów,

2. zaniechaniu wręczania konsumentom, na trwałym nośniku, wzoru oświadczenia o odstąpieniu od umowy, z oznaczeniem swojego imienia i nazwiska oraz adresu zamieszkania w przypadku umów o kredyt konsumencki, co jest niezgodne z art. 53 ust. 3 ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim (Dz. U. z 2011 r., Nr 126, poz. 715 z późn. zm.), a poprzez to stanowi naruszenie art. 24 ust. 1 i 2 pkt 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów

i stwierdza się zaniechanie stosowania tych praktyk z dniem 13 stycznia 2014 r.,

III. na podstawie art. 26 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów **uznaje się za naruszającą zbiorowe interesy konsumentów praktykę polegającą na:**

1. stosowaniu w umowach pożyczki gotówkowej postanowień o treści: „Za nieterminową i niepełną wysokość raty strony zgodnie ustalają naliczenie kary umownej w wysokości ... zł za każde 7 dni zwłoki” **oraz** „W przypadku braku spłaty pożyczki i skierowania sprawy na drogę sądową pożyczkobiorca zostanie obciążony kwotą 1000,00 zł tytułem kary umownej”, co jest niezgodne z art. 483 § 1 ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny (tj. Dz. U. z 2014 r., poz. 121), a poprzez to stanowi naruszenie art. 24 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów,

2. stosowaniu w umowach pożyczki gotówkowej w miejscu następującym po podpisie pożyczkodawcy i pożyczkobiorcy postanowienia o treści: „Po podpisaniu niniejszej umowy będzie Panu/Pani przysługiwać w ciągu 14 (czternastu) dni od daty podpisania prawo odstąpienia od Umowy. Należy to zrobić powiadamiając pisemnie o odstąpieniu od umowy od niej przedstawiciela bądź pracownika biura, w której została zawarta umowa jednocześnie zwracając koszt pożyczki. Z dniem ... odstępuję od umowy nr ...”, co jest niezgodne z art. 54 ust. 2 w zw. z art. 53 ust. 1 ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim (Dz. U. z 2011 r., Nr 126, poz. 715 z późn. zm.), a poprzez to stanowi naruszenie art. 24 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów,

3. stosowaniu w urzędowym blankiecie weksla do sumy wekslowej przekraczającej 2.000 zł stanowiącym integralną część „Deklaracji wystawcy weksla” postanowienia o treści „weksel na zlecenie”, co jest niezgodne z art. 41 ust. 1 ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim (Dz. U. z 2011 r., Nr 126, poz. 715 z późn. zm.), a poprzez to stanowi naruszenie art. 24 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów

i nakazuje się zaniechanie ich stosowania,

IV. na podstawie art. 27 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów **uznaje się za naruszającą zbiorowe interesy konsumentów praktykę polegającą na:** stosowaniu we wzorcu „Umowy o pożyczkę gotówkową” postanowienia, które zostało wpisane do rejestru postanowień wzorców umów uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego (tj. Dz. U. z 2014 r., poz. 101) o treści: „Spory związane z wykonaniem umowy pożyczki będą rozpoznawane przez sąd powszechny według miejsca siedziby Pożyczkodawcy”, co stanowi naruszenie art. 24 ust. 1 i

2 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów **i stwierdza się zaniechanie stosowania tej praktyki z dniem 10 stycznia 2014 r.,**

V.1. na podstawie art. 27 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów **uznaje się za naruszającą zbiorowe interesy konsumentów praktykę polegającą na** prezentowaniu w ulotce reklamowej pożyczki gotówkowej hasła „BEZ SPRAWDZANIA BIK-u!”, a na stronie internetowej www.sukurs-sc.com.pl hasła „na płacę minimalną” oraz „z zajęciami komorniczymi”, co może być przez przeciętnego konsumenta utożsamiane z faktem niebadania przez przedsiębiorcę jego zdolności kredytowej w ogóle, a poprzez to należy uznać za przejaw stosowania nieuczciwej praktyki rynkowej, o której mowa w art. 5 ust. 1 w zw. z art. 4 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 23 sierpnia 2007 r. o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym (Dz. U. Nr 171, poz. 1206), co stanowi naruszenie art. 24 ust. 1 i 2 pkt 3 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów **i stwierdza się zaniechanie stosowania tych praktyk: odnośnie ulotki reklamowej z dniem 31 stycznia 2014 r., a w przypadku strony internetowej www.sukurs-sc.com.pl z dniem 30 kwietnia 2014 r.,**

V.2. na podstawie art. 27 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów **uznaje się za naruszającą zbiorowe interesy konsumentów praktykę polegającą na** prezentowaniu w ulotce reklamowej pożyczki gotówkowej informacji, iż przedsiębiorca nie pobiera opłat wstępnych podczas gdy z faktycznie zawartych umów wynika, że przedsiębiorca pobiera opłatę przygotowawczą w wysokości 5 % kwoty pożyczki, co należy uznać za przejaw stosowania nieuczciwej praktyki rynkowej, o której mowa w art. 5 ust. 1 i 2 pkt 1 w zw. z art. 4 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 23 sierpnia 2007 r. o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym (Dz. U. Nr 171, poz. 1206), co stanowi naruszenie art. 24 ust. 1 i 2 pkt 3 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów **i nakazuje się zaniechanie jej stosowania i stwierdza się zaniechanie stosowania tej praktyki z dniem 31 stycznia 2014 r.,**

VI. na podstawie art. 26 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów **uznaje się za naruszającą zbiorowe interesy konsumentów praktykę polegającą na** prezentowaniu na stronie internetowej www.sukurs-sc.com.pl informacji, iż przedsiębiorca nie pobiera opłat wstępnych podczas gdy z faktycznie zawartych umów wynika, że przedsiębiorca pobiera opłatę przygotowawczą w wysokości 5 % kwoty pożyczki, co należy uznać za przejaw stosowania nieuczciwej praktyki rynkowej, o której mowa w art. 5 ust. 1 i 2 pkt 1 w zw. z art. 4 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 23 sierpnia 2007 r. o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym (Dz. U. Nr 171, poz. 1206), co stanowi naruszenie art. 24 ust. 1 i 2 pkt 3 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów **i nakazuje się zaniechanie jej stosowania,**

VII. na podstawie art. 26 ust. 2 w związku z art. 27 ust. 4 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, **określa się** Biuru Doradztwa i Finansów „Sukurs” M. Myrta-Orszulka, K. Sapota sp. j. z siedzibą w Chorzowie **środki usunięcia trwających skutków naruszenia zbiorowych interesów konsumentów** w postaci obowiązku podjęcia działań, w terminie **jednego (1) miesiąca** od dnia uprawomocnienia się niniejszej decyzji, polegających na wystąpieniu do konsumentów z propozycją aneksowania aktualnie funkcjonujących w obrocie umów o kredyt konsumencki, zawartych w oparciu o treść wzorca „Umowy o pożyczkę gotówkową”, w zakresie zarzutu określonego w punkcie IV. sentencji niniejszej decyzji,

VIII. na podstawie art. 105 § 1 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (tj. Dz. U. z 2013 r., poz. 267 ze zm.) w związku z art. 83 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów **umarza się, jako bezprzedmiotowe** wszczęte z urzędu postępowanie w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, w związku z podejrzeniem podejmowania przez Biuro Doradztwa i Finansów „Sukurs” M. Myrta-Orszulka, K. Sapota sp. j. z siedzibą w Chorzowie **bezprawnych działań** noszących znamiona praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, polegających na naruszaniu obowiązku udzielania konsumentom rzetelnej, prawdziwej i pełnej informacji poprzez

zaniechanie informowania konsumentów w umowach pożyczki o możliwości korzystania z pozasądowego rozstrzygnięcia sporów oraz zasadach dostępu do tej procedury, jeżeli takie prawo przysługuje konsumentowi, co może być uznane za niezgodne z art. 30 ust. 1 pkt 20 ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim (Dz. U. z 2011 r., Nr 126, poz. 715 z późn. zm.), a poprzez to może stanowić naruszenie art. 24 ust. 1 i 2 pkt 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów,

IX. na podstawie art. 106 ust. 1 pkt 4 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów **nakłada się** na Biuro Doradztwa i Finansów „Sukurs” M. Myrta-Orszulka, K. Sapota sp. j. z siedzibą w Chorzowie **kary pieniężne** w wysokości:

1. **5089 zł** (pięciu tysięcy osiemdziesięciu dziewięciu złotych), płatną do budżetu państwa, z tytułu naruszenia zakazu, o jakim mowa w art. 24 ust. 1 i 2 pkt 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, w zakresie opisanym w punkcie I. sentencji niniejszej decyzji
2. **2969 zł** (dwóch tysięcy dziewięciuset sześćdziesięciu dziewięciu złotych), płatną do budżetu państwa, z tytułu naruszenia zakazu, o jakim mowa w art. 24 ust. 1 i 2 pkt 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, w zakresie opisanym w punkcie II. sentencji niniejszej decyzji,
3. **2545 zł** (dwóch tysięcy pięciuset czterdziestu pięciu złotych), płatną do budżetu państwa, z tytułu naruszenia zakazu, o jakim mowa w art. 24 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, w zakresie opisanym w punkcie III. sentencji niniejszej decyzji,
4. **1113 zł** (jednego tysiąca stu trzynastu złotych), płatną do budżetu państwa, z tytułu naruszenia zakazu, o jakim mowa w art. 24 ust. 1 i 2 pkt 3 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, w zakresie opisanym w punkcie V. sentencji niniejszej decyzji,
5. **530 zł** (pięciuset trzydziestu złotych), płatną do budżetu państwa, z tytułu naruszenia zakazu, o jakim mowa w art. 24 ust. 1 i 2 pkt 3 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, w zakresie opisanym w punkcie VI. sentencji niniejszej decyzji

X. na podstawie art. 77 ust. 1 i art. 80 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów oraz na podstawie art. 263 § 1 i 2 oraz art. 264 § 1 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (tj. Dz. U. z 2013 r., poz. 267 ze zm.), w związku z art. 83 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, postanawia się obciążyć Biuro Doradztwa i Finansów „Sukurs” M. Myrta-Orszulka, K. Sapota sp. j. z siedzibą w Chorzowie **kosztami przeprowadzonego postępowania** w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów i zobowiązać ww. przedsiębiorcę do zwrotu na rzecz Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów kwoty **34 zł** (trzydziestu czterech złotych), w terminie 14 dni od daty uprawomocnienia się niniejszej decyzji.

UZASADNIENIE

W imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (zwanego dalej także „Prezesem Urzędu”), przeprowadzono postępowanie wyjaśniające o sygn. akt RKT-405-36/13/BP w sprawie działalności Biura Doradztwa i Finansów „Sukurs” M. Myrta-Orszulka, K. Sapota sp. j. z siedzibą w Chorzowie (zwanego dalej także „przedsiębiorcą” lub „spółką”). W toku przedmiotowego postępowania powzięto podejrzenie, iż przedsiębiorca stosuje praktyki naruszające zbiorowe interesy konsumentów opisane w sentencji niniejszej decyzji. W tych okolicznościach, Postanowieniem nr 1 z dnia 20 grudnia 2013 r. (dowód: karty nr 1-4) wszczęto z urzędu przedmiotowe postępowanie administracyjne. Postanowieniem nr 3 z dnia 15 kwietnia 2014 r. (dowód: karty nr 72-74) rozszerzono z urzędu przedmiotowe postępowanie w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów.

W toku niniejszego postępowania, w odpowiedzi na postawione zarzuty, przedsiębiorca przedstawił swoje stanowisko w sprawie w pismach z dn. 7 stycznia 2014 r. (dowód: karty nr

39-52), z dn. 31 stycznia 2014 r. (dowód: karty nr 55-67) oraz z dn. 29 kwietnia 2014 r. (dowód: karty nr 78-82), z dn. 16 czerwca 2014 r. (dowód: karty nr 85-88) oraz z dn. 3 września 2014 r. (dowód: karty nr 99-107).

W pierwszym w kolejności piśmie kierowanym do Prezesa Urzędu, w zakresie zarzutu punktu I.1. sentencji niniejszej decyzji przedsiębiorca wskazał, że podanie skróconej nazwy kredytodawcy nie było działaniem celowym. Podniósł, iż przygotowany został nowy wzorzec umowy, w którym wskazana została pełna nazwa kredytodawcy. W zakresie zarzutu punktu I.2. sentencji niniejszej decyzji wskazano, że użycie skrótu „RRSP” zamiast „RRSO” (rzeczywista roczna stopa oprocentowania) jest typowym błędem pisarskim, a w nowym wzorcu błąd ten został poprawiony. Podkreślono, że „RRSO” zostało obliczone ponownie w sposób określony w ustawie z dnia 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim (Dz. U. z 2011 r., Nr 126, poz. 715 z późn zm. – zwanej dalej także „ukk”), a wyliczona w ten sposób kwota obejmuje całość kosztów pożyczki zaciągniętej przez konsumenta. W piśmie tym przedsiębiorca wskazał również, że w nowym wzorze zawarte zostały również informacje o możliwości uzyskania harmonogramu spłat oraz sposobu zaliczania spłat na poczet zobowiązań pożyczkobiorcy, a także informacje o rocznej stopie oprocentowania zadłużenia przeterminowanego, prawie pożyczkobiorcy do spłaty kredytu przed terminem, możliwości pozasądowego rozstrzygnięcia sporów oraz organie nadzoru właściwym w sprawach ochrony praw konsumentów (dowód: karta nr 39).

Wobec zarzutu punktu II.1. sentencji niniejszej decyzji przedsiębiorca wyjaśnił, że wprowadzony został formularz informacyjny na trwałym nośniku, który jest zgodny ze wzorem zawartym w ukk. Formularz ten jest wręczany każdemu konsumentowi przed zawarciem umowy pożyczki. Odnośnie zarzutu punktu II.2. sentencji niniejszej decyzji przedsiębiorca wskazał, że wzór oświadczenia o odstąpieniu od umowy był przekazywany w formie zapisu mieszczącego się poniżej podpisów stron. Przedsiębiorca podkreślił, że dzięki takiemu rozwiązaniu pożyczkobiorca mógł odciąć niezbędny fragment dokumentu z oświadczeniem o odstąpieniu od umowy i wysłać go lub przekazać pożyczkodawcy. Takie rozwiązanie zapobiegało zgubieniu wzoru oświadczenia przez konsumenta. Z uwagi jednak na podnoszone przez Prezesa Urzędu wątpliwości do obrotu wprowadzony został odrębny wzór oświadczenia odstąpieniu od umowy, który jest przekazywany konsumentowi w momencie zawarcia umowy pożyczki.

Wobec zarzutu punktu III.1. sentencji niniejszej decyzji wyjaśniono, że w nowym wzorze wprowadzono odsetki jako skutki braku zapłaty w terminie, a w odniesieniu do punktu III.2. wskazano, że przedmiotowe postanowienie zostało usunięte z treści umowy pożyczki. Odnośnie zaś praktyki punktu III.3. sentencji niniejszej decyzji przedsiębiorca wyjaśnił, że używany przez niego wzór weksla został poprawiony i zawiera sformułowanie „nie na zlecenie”. Przedsiębiorca podkreślił, że w trakcie prowadzonej działalności nie dokonywał indosu otrzymanych weksli, służyły one jedynie zabezpieczeniu udzielanych pożyczek i po wypełnieniu były podstawą dochodzenia roszczeń z tytułu niespłaconych pożyczek, ale nie podlegały indosowaniu na inne podmioty – wobec czego konsumenci nie ponosili żadnej szkody w skutek używania wzoru weksla o kwestionowanej treści.

W zakresie zarzutu punktu IV. sentencji niniejszej decyzji przedsiębiorca wskazał, że postanowienie dotyczące właściwości sądu zostało aktualnie wyznaczone zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa, co pozwala konsumentowi wybrać sąd właściwy – który będzie najbardziej dla niego wygodny.

Spółka nie zgodziła się z zarzutem punktu V.1. – wskazując jednak, że ze względu na przedstawione przez Prezesa Urzędu wątpliwości, kwestionowane w tym zarzucie hasło reklamowe zostanie usunięte z nowej wersji ulotki. Odnosząc się zaś do punktu V.2. wskazała, że treść ulotki reklamującej pożyczkę została zmieniona i że nie zawiera frazy „bez opłat wstępnych” (dowód: karty nr 40-41).

W piśmie z dn. 31 stycznia 2014 r. spółka przedstawiła jednak odmienne stanowisko wskazując, że sporny zwrot jest jak najbardziej zasadny, gdyż spółka nie pobiera od klientów żadnych opłat przed udzieleniem pożyczki, której kwota nie jest pomniejszana, a „opłata przygotowawcza” – obecnie „prowizja od pożyczki” – jest spłacana przez klienta dopiero w ratach zgodnie z harmonogramem. Równocześnie w zakresie zarzutu punktu V.1. spółka wskazała również, że od 27 stycznia 2014 r. zwrot „bez BIK-u” zniknie z jej strony internetowej. Spółka podniosła również, że posiada jeszcze ok. 10 tys. ulotek informacyjnych w związku z czym kwestionowany w tym punkcie zwrot zostanie na nich przekreślony, a po wyczerpaniu nakładu zniknie w ogóle z ulotki. Spółka oceniła, iż powinno to nastąpić do końca marca 2014 r. Spółka odniosła się również do stosowanych przez siebie zwrotów reklamowych o treści: „z zajęciami komorniczymi” oraz „na płacę minimalną”. Podniosła, że odzwierciedlają one sytuację faktyczną, gdyż duża część jej klientów posiada zajęcia komornicze oraz uzyskując minimalne wynagrodzenie otrzymują pożyczki gotówkowe. Spółka podkreśliła, że nigdzie nie używa stwierdzenia wskazującego, że pożyczkę otrzymuje każdy bez względu na sytuację. Spółka wskazała także, że poza stroną internetową www.sukurs-sc.com.pl korzysta również ze strony www.pozyczki-sukurs.pl. Przedmiotowe strony internetowe służą wyłącznie celom reklamowym, nie są kanałem dystrybucji – spółka nie zawiera z konsumentami umów na odległość. Spółka opisała również stosową w praktyce procedurę windykacyjną przeterminowanych należności konsumenckich. Spółka odniosła się również merytorycznie do wątpliwości podniesionych przez Prezesa Urzędu odnośnie poszczególnych rozwiązań prawnych przyjętych przez nią w nowowprowadzonym wzorcu umowy pożyczki oraz załącznikach do tego dokumentu (dowód: karty 55-67).

W piśmie z dn. 29 kwietnia 2014 r., odnosząc się do zarzutu polegającego na zamieszczeniu na stronie internetowej www.sukurs-sc.com.pl haseł „na płacę minimalną” oraz „z zajęciami komorniczymi” spółka wskazała, że przedmiotowe hasła zostały usunięte z ww. strony internetowej w dn. 30 kwietnia 2014 r. W zakresie zarzutu polegającego na prezentowaniu na stronie internetowej na stronie internetowej www.sukurs-sc.com.pl informacji o niepobieraniu opłat wstępnych spółka wyjaśniła, że przy zawarciu umowy pożyczki nie jest pobierana żadna opłata wstępna. Opłata przygotowawcza jest wliczana do kwoty pożyczki i jest uiszczana proporcjonalnie w każdej racie spłacanej przez konsumenta. W ocenie spółki oznacza to tym samym, że w momencie wypłaty kwoty pożyczki konsument nie musi uiszczać żadnej opłaty wstępnej, ani też taka opłata nie jest potrącana z kwoty głównej pożyczki. Dopiero w momencie spłaty pierwszej raty pożyczki konsument uiszcza pierwszą część opłaty przygotowawczej. Podkreśliła także, że sposób spłaty opłaty przygotowawczej powoduje, że jeśli konsument nie spłaci całej kwoty pożyczki, to także opłata przygotowawcza nie zostaje uiszczona w całości, ponieważ realnie spółka otrzymuje opłatę przygotowawczą w części wraz z każdą ratą spłacanej pożyczki. Spółka odniosła się również merytorycznie do wątpliwości podniesionych przez Prezesa Urzędu odnośnie poszczególnych rozwiązań prawnych przyjętych przez nią w zmodyfikowanym już wzorcu umowy pożyczki oraz załącznikach do tego dokumentu. Przedstawiła również informacje dotyczące uzyskanego przez nią w 2013 r. przychodu ogółem oraz przychodu z tytułu działalności polegającej na świadczeniu na rzecz konsumentów pożyczek gotówkowych. Wskazała wreszcie, że w toku postępowania współpracowała z Prezesem Urzędu starając się szybko i zwięźle przedstawić żądane informacje i dokumenty. Podniosła także, że dokonała zmian we wszystkich budzących wątpliwości dokumentach i usunęła postanowienia mogące nosić znamiona klauzul niedozwolonych lub wprowadzać konsumentów w błąd. Dokonała poprawek w zawartości strony internetowej oraz zaprzestała dystrybucji ulotek zawierających ofertę pożyczki dla konsumentów. Wniosła o uwzględnienie tej okoliczności w rozstrzygnięciu merytorycznym kończącym postępowanie w niniejszej sprawie (dowód: karty nr 78-82). W tym samym duchu spółka wypowiedziała się również w piśmie z dn. 16 czerwca 2014 r., w którym przesłała równocześnie trzy pierwsze faktycznie zawarte umowy z konsumentami w oparciu o treść wzorca umowy pożyczki zawierającego wyliczenie odsetek należnych w stosunku dziennym (dowód: karty nr 85-88).

Pismem z dn. 12 września 2014 r. spółka została zawiadomiona o zakończeniu zbierania materiału dowodowego (dowód: karty nr 109-110). W wyznaczonym terminie przedsiębiorca skorzystał z uprawnienia do zapoznania się ze zgromadzonym materiałem dowodowym.

Prezes Urzędu ustalił następujący stan faktyczny

Biuro Doradztwa i Finansów „Sukurs” M. Myrta-Orszulka, K. Sapota sp. j. z siedzibą w Chorzowie prowadzi działalność gospodarczą na podstawie wpisu do Krajowego Rejestru Sądowego pod nr 0000256018. Przedmiotem działalności spółki jest m.in. pozostała finansowa działalność usługowa (64.99,Z), w trakcie której przedsiębiorca zawiera z konsumentami umowy o kredyt konsumencki. Obszarem działalności spółki w ramach sprzedaży pożyczek gotówkowych jest województwo śląskie – w szczególności teren miast: Chorzowa, Świętochłowic, Katowic, Rudy Śląskiej, Tarnowskich Gór, Gliwic, Zabrze, Piekar Śląskich, Myszkowa, Zawiercia, Częstochowy, Sosnowca, Rybnika, Wodzisławia oraz Jastrzębia Zdroju.

Ustalono, że przedsiębiorca stosuje następującą procedurę udzielania pożyczek gotówkowych. W pierwszej kolejności z klientem spisywany jest wniosek o pożyczkę gotówkową, w którym ustalana jest kwota oraz okres spłaty pożyczki. W zależności od woli klienta odbywa się to w lokalu spółki lub w miejscu wskazanym przez klienta. Podczas spisywania tego wniosku klient przedstawia przedsiębiorcy stosowne dokumenty tj. dowód osobisty, zaświadczenie o zarobkach, waloryzacje emerytury lub renty oraz wyciąg z rachunku bankowego. Na podstawie tych dokumentów spółka podejmuje decyzję o przyznaniu pożyczki klientowi. W przypadku pozytywnej weryfikacji generowane są następujące dokumenty: dwa egzemplarze umowy, książeczka spłat klienta oraz lista rat klienta. Po podpisaniu umowy oraz deklaracji wekslowej z wekslem, które są zabezpieczeniem pożyczki, przedsiębiorca wypłaca kwotę wskazaną w umowie pożyczki gotówkowej.

Spółka stosowała następujące rodzaje dokumentów, wykorzystywane przy zawieraniu umów o kredyt konsumencki:

1. tabelę całkowitych kosztów,
2. „Umowę o pożyczkę gotówkową”,
3. „Deklarację wystawcy weksla” wraz z urzędowym blankietem wekslowym do sumy wekslowej przekraczającej 2.000 zł,
4. „Wniosek o pożyczkę gotówkową”,
5. raty umowy (książeczka spłat) – harmonogram spłat.

Przedstawiony przez przedsiębiorcę komplet dokumentów obowiązywał od 31 października 2011 r. Ustalono równocześnie, iż przedsiębiorca nie stosował w swojej działalności formularza informacyjnego oraz oświadczenia o odstąpieniu od umowy o kredyt konsumencki (dowód: karty nr 13-24). Równocześnie ustalono, iż co do zasady umowy pożyczki były zawierane na okres do 6 miesięcy (dowód: karty nr 27, 30, 34).

Przedsiębiorca przedstawił również wykorzystywane w swojej działalności materiały marketingowe – tj. ulotkę, na której znajdują się informacje o treści:

„SZYBKA POŻYCZKA
BEZ SPRAWDZANIA BIK-u!
Rata już od 93,75zł
od 500 do 2000zł bez opłat wstępnych
termin spłaty od 6 do 24 miesięcy
nie chwilówka” (dowód: karta nr 38).

Ustalono również, że przedsiębiorca zrezygnował ze stosowania tej ulotki z dniem 31 stycznia 2014 r. (dowód: karta nr 78).

Ponadto, na stronie internetowej spółki www.sukurs-sc.com.pl w formie graficznej została umieszczona ulotka dotycząca zakresu usług świadczonych przez spółkę, na której widnieje

m.in. informacja o treści:

„SZYBKA POŻYCZKA

- * od 500 do 2000 zł
 - * na płacę minimalną
 - * z zajęciami komornicznymi
 - * okres spłaty do 24 miesięcy
-

BEZ OPŁAT WSTĘPNYCH”.

Przedmiotowa ulotka była stosowana co najmniej od 3 kwietnia 2014 r. (dowód: karta nr 71). Ustalono również, iż z dniem 30 kwietnia 2014 r. usunięte zostały ze strony internetowej www.sukurs-sc.com.pl hasła „na płacę minimalną” oraz „z zajęciami komornicznymi” (dowód: karta nr 78). Ponadto z faktycznie zawieranych przez spółkę umów kredytu konsumenckiego wynika, iż pobiera ona opłatę zwaną „opłatą przygotowawczą” w wysokości 5 % kwoty udzielanej pożyczki, która stanowiła jedną ze składowych całkowitego zobowiązania kredytobiorcy (dowód: karty nr 27, 30, 34, 59-64).

Analiza stosowanego przez przedsiębiorcę wzorca umowy pożyczki oraz jego załączników, a także faktycznie zawartych umów z wykorzystaniem tych dokumentów, wykazała brak zamieszczenia następujących informacji o:

- a. pełnej nazwie kredytodawcy – art. 30 ust. 1 pkt 1 ukk,
- b. rzeczywistej rocznej stopie oprocentowania oraz całkowitej kwocie do zapłaty z podaniem wszystkich założeń przyjętych do jej obliczenia – art. 30 ust. 1 pkt 7 ukk,
- c. kolejności zaliczania rat kredytu konsumenckiego na poczet należności kredytodawcy, a także o prawie do otrzymania, na wniosek, w każdym czasie bezpłatnie harmonogramu spłaty – art. 30 ust. 1 pkt 8 ukk,
- d. rocznej stopie oprocentowania zadłużenia przeterminowanego – art. 30 ust. 1 pkt 11 ukk,
- e. prawie konsumenta do spłaty kredytu przed terminem – art. 30 ust. 1 pkt 16 ukk,
- f. organie nadzoru właściwym w sprawach ochrony konsumentów – art. 30 ust. 1 pkt 21 ukk (dowód: karty nr 23, 27, 30, 34).

Ustalono również, że w umowach o pożyczkę gotówkową, zawartych w oparciu o treść wzorca „Umowy o pożyczkę gotówkową”, spółka stosowała następujące postanowienia umowne:

- ✓ „W przypadku braku spłaty pożyczki i skierowania sprawy na drogę sądową pożyczkobiorca zostanie obciążony kwotą 1000,00 zł tytułem kary umownej” – punkt 14 umowy,
- ✓ „Po podpisaniu niniejszej umowy będzie Panu/Pani przysługiwać w ciągu 14 (czternastu) dni od daty podpisania prawo odstąpienia od Umowy. Należy to zrobić powiadamiając pisemnie o odstąpieniu od umowy od niej przedstawiciela bądź pracownika biura, w której została zawarta umowa jednocześnie zwracając koszt pożyczki. Z dniem ... odstępuję od umowy nr ...” – in fine (dowód: karty nr 23, 27, 30, 34).

Spółka stosowała również urzędowy blankiet weksla do sumy wekslowej przekraczającej 2.000 zł, stanowiący integralną część „Deklaracji wystawcy weksla”, który zawierał postanowienie o treści: „weksel na zlecenie” (dowód: karty nr 21, 28, 31, 33). W toku postępowania spółka przedstawiła nowy wzór deklaracji wekslowej i weksla, który zawiera sformułowanie „nie na zlecenie” (dowód: karty nr 40-41, 49).

Równocześnie ustalono, iż z dniem 10 stycznia 2014 r. zmianie uległ dotychczas stosowany przez spółkę wzorzec umowy (dowód: karta nr 99), natomiast z dniem 13 stycznia 2014 r. przedmiotowy wzorzec został faktycznie wprowadzony do obrotu (pierwsza faktycznie zawarta umowa w oparciu o treść zmienionego wzorca umowy). Ustalono również, iż na dzień 3 września 2014 r. w obrocie funkcjonuje jeszcze [...] zawartych do dnia 9 stycznia 2014 r. – w oparciu o treść kwestionowanego wzoru umowy i jego załączników (dowód: karta nr 99). Ponadto spółka wprowadziła do obrotu „Regulamin udzielania pożyczek gotówkowych”

stanowiący załącznik nr 2 do umowy pożyczki. W dokumencie tym podano definicje poszczególnych terminów wykorzystywanych w umowie pożyczki – np. w punkcie 17 wskazano, że „RRSO” oznacza Rzeczywistą Roczną Stopę Oprocentowania, tj. Całkowity Koszt Pożyczki ponoszony przez Pożyczkobiorcę, wyrażony jako wartość procentowa Pożyczki w stosunku rocznym (dowód: karta nr 47). Spółka wprowadziła również z dniem 13 stycznia 2014 r. do obrotu formularz informacyjny oraz wzór oświadczenia o odstąpieniu od umowy pożyczki (dowód: karty nr 44-46).

In principio w umowie pożyczki spółka określiła pełną nazwę kredytodawcy – z podaniem imion i nazwisk poszczególnych wspólników spółki jawnej. W początkowej części umowy pożyczki określona została również rzeczywista roczna stopa oprocentowania oraz całkowita kwota do zapłaty z podaniem wszystkich założeń przyjętych do jej obliczenia – uwzględniająca w szczególności całkowitą opłatę za obsługę pożyczki (w tym wyliczenie miesięcznej opłaty za obsługę pożyczki). Spółka określiła tą wielkość jako „całkowite zobowiązanie” (CZ). W punkcie 4 i 7 umowy pożyczki zostały przez spółkę przedstawione zagadnienia dotyczące kolejności zaliczania rat kredytu konsumenckiego na poczet należności kredytodawcy, a także prawa do otrzymania, na wniosek, w każdym czasie bezpłatnie harmonogramu spłaty. W punkcie 15 uregulowano kwestię wysokości rocznej stopy oprocentowania zadłużenia przeterminowanego, a w następnym punkcie przedstawiono informację odnośnie prawa konsumenta do spłaty kredytu przed terminem. Wreszcie informacja o organie nadzoru właściwym w sprawach ochrony konsumentów znalazła się w punkcie 19 umowy pożyczki (dowód: karty nr 43, 58).

W 2014 r. spółka osiągnęła przychód z tytułu pozarolniczej działalności gospodarczej w wysokości [...] zł. Osiągnięty w 2013 r. przychód przedsiębiorcy ustalono na podstawie wydruku zestawienia obrotów z dnia 30 kwietnia 2014 r. za rok 2013 r. Powyższe potwierdza również sumaryczne zestawienie przychodów z tytułu działalności gospodarczej osiągniętych przez wspólników spółki (dowód: karty nr 79-80, 99-107). Równocześnie ustalono, że przychody podatkowe spółki w 2013 r. z tytułu udzielonych pożyczek gotówkowych wyniosły [...] zł (dowód: karty nr 79, 81, 99).

Prezes Urzędu zważył, co następuje

W pierwszej kolejności konieczne jest ustalenie, czy w okolicznościach przedmiotowej sprawy doszło do naruszenia **interesu publicznoprawnego**. Zgodnie z przepisem art. 1 ust. 1 i ust. 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, celem regulacji w niej przyjętej jest zapewnienie rozwoju i ochrony konkurencji, a także podejmowana w interesie publicznym ochrona przedsiębiorców narażonych na stosowanie praktyk ograniczających konkurencję i ochrona interesów konsumentów. Ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów ma zatem charakter publicznoprawny i służy ochronie interesu ogólnospołecznego; w odniesieniu do przedsiębiorców chroni konkurencję, a w odniesieniu do konsumentów ich interesy jako zjawiska o charakterze instytucjonalnym, zbiorowym. Instrumenty w niej przewidziane mogą być stosowane jedynie wówczas, gdy na skutek działań sprzecznych z przepisami prawa naruszony został interes publiczny. Ma to miejsce w szczególności wtedy, gdy określonymi działaniami dotknięty jest szerszy krąg uczestników rynku, względnie, gdy wywołują one na rynku niekorzystne zjawiska (wyrok Sądu Antymonopolowego z dn. 24 października 1991 r., sygn. akt XV Amr 8/90).

Zdaniem Prezesa Urzędu rozpatrywana sprawa ma charakter publicznoprawny, gdyż wiąże się z ochroną interesów wszystkich konsumentów, którzy byli, są lub też mogli stać się kontrahentami przedsiębiorcy, zawierając z nim umowę o kredyt konsumencki. Objęte zarzutem działanie przedsiębiorcy wymierzone było w szeroki i bliżej nieokreślony krąg uczestników rynku, ponieważ było ono skierowane do członków określonej zbiorowości tj. wszystkich rzeczywistych i potencjalnych kontrahentów przedsiębiorcy. Interes publicznoprawny przejawia się także w postaci zbiorowego interesu konsumentów, co oznacza,

iż naruszenie zbiorowego interesu konsumentów jest jednocześnie naruszeniem interesu publicznoprawnego.

W tym stanie rzeczy uznać należy, że w niniejszej sprawie ma miejsce naruszenie przez przedsiębiorcę interesu publicznoprawnego, co uzasadnia ocenę jego zachowania na rynku w świetle przepisów ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

Zgodnie z art. 24 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów zakazane jest stosowanie praktyk naruszających **zbiorowe interesy konsumentów**. Stosownie do art. 24 ust. 2 ww. ustawy przez praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów rozumie się godzące w nie bezprawne działanie przedsiębiorcy, w szczególności: 1) stosowanie postanowień wzorców umów, które zostały wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego (tj. Dz. U. z 2014 r., poz. 101 – zwanej dalej także „k.p.c.”); 2) naruszanie obowiązku udzielania konsumentom rzetelnej, prawdziwej i pełnej informacji; 3) nieuczciwe praktyki rynkowe lub czyny nieuczciwej konkurencji. Art. 24 ust. 3 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów przewiduje natomiast, że nie jest zbiorowym interesem konsumentów suma indywidualnych interesów konsumentów. Konsumentem w rozumieniu ww. ustawy jest osoba fizyczna dokonująca czynności prawnej niezwiązanej bezpośrednio z jej działalnością gospodarczą lub zawodową, zgodnie z art. 22¹ ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny (tj. Dz. U. z 2014 r., poz. 121 – zwanej dalej także „k.c.”) w związku z art. 4 pkt 12 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

Zbiorowe interesy konsumentów podlegają zatem ochronie przed wymierzonymi w nie naruszeniami polegającymi na sprzecznych z prawem działaniach przedsiębiorców. Uznanie określonego działania przedsiębiorcy za niezgodne z zakazem stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów wymaga wykazania, że spełnione zostały kumulatywnie następujące przesłanki:

- oceniane zachowanie musi być podejmowane przez podmiot będący przedsiębiorcą w rozumieniu przepisów ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów,
- praktyka musi godzić w zbiorowe interesy konsumentów,
- zachowanie przedsiębiorcy nosi znamiona bezprawności.

Status przedsiębiorcy

Zgodnie z art. 4 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów pod pojęciem „przedsiębiorcy” należy rozumieć przedsiębiorcę w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej (tj. Dz. U. z 2013 r., poz. 672 ze zm.) tj. osobę fizyczną, osobę prawną i jednostkę organizacyjną nie będącą osobą prawną, której odrębna ustawa przyznaje zdolność prawną, wykonującą we własnym imieniu działalność gospodarczą (art. 4 ust. 1 ww. ustawy). „Działalnością gospodarczą” jest zgodnie z przepisem art. 2 tej ustawy, zarobkowa działalność wytwórcza, budowlana, handlowa, usługowa oraz poszukiwanie, rozpoznawanie i wydobywanie kopalin ze złóż, a także działalność zawodowa wykonywana w sposób zorganizowany i ciągły.

W niniejszym postępowaniu podmiot będący stroną postępowania posiada status przedsiębiorcy, gdyż prowadzi działalność w formie spółki jawnej, na podstawie wpisu do Krajowego Rejestru Sądowego (dowód: karty nr 92-94). W związku z powyższym Biuro Doradztwa i Finansów „Sukurs” M. Myrta-Orszulka, K. Sapota sp. j. z siedzibą w Chorzowie **jest przedsiębiorcą** w rozumieniu art. 4 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. Tym samym spółka przy wykonywaniu działalności gospodarczej podlega rygorom określonym w ustawie o ochronie konkurencji i konsumentów i jej działania mogą podlegać ocenie pod kątem naruszenia zakazu stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów.

Naruszenie zbiorowych interesów konsumentów

Drugą przesłanką, jaką należy wziąć pod uwagę w niniejszej sprawie jest to, iż kwestionowane zachowania przedsiębiorcy godziły w interesy konsumentów oraz że zagrożone były zbiorowe interesy konsumentów.

Ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów nie objaśnia znaczenia pojęć „godzenia w interesy konsumentów” oraz „zbiorowego interesu konsumentów”. Należy przyjąć, że interesem, który podlega ochronie na podstawie art. 24 ustawy jest interes prawny, rozumiany jako określone potrzeby konsumenta uznane przez ustawodawcę za godne ochrony. Działanie przedsiębiorcy godzi w interesy konsumentów wtedy, gdy wywołuje negatywne skutki w sferze ich praw i obowiązków.

Wskazówki, co do tego, jak należy pojmować zbiorowy interes konsumentów zawarte są natomiast w art. 24 ust. 3 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, który stanowi, że nie jest zbiorowym interesem suma indywidualnych interesów konsumentów. W wyroku z dnia 10 kwietnia 2008 r. (sygn. akt III SK 27/07, LEX nr 469180, OSNP 2009/13-14/188), Sąd Najwyższy (zwany dalej także „SN”) wskazał, iż wystarczające dla stwierdzenia, że ma miejsce naruszenie zbiorowych interesów konsumentów powinno być ustalenie, że zachowanie przedsiębiorcy nie jest podejmowane w stosunku do zindywidualizowanych konsumentów, lecz względem członków danej grupy (określonego kręgu podmiotów) wyodrębnionych spośród ogółu konsumentów za pomocą wspólnego dla nich kryterium. W ww. wyroku, SN stanął na stanowisku, iż sformułowanie: „nie jest zbiorowym interesem konsumentów suma indywidualnych interesów konsumentów” należy rozumieć w ten sposób, że liczba indywidualnych konsumentów, których interesy zostały naruszone nie decyduje o tym, czy dana praktyka narusza zbiorowe interesy konsumentów. Praktyką naruszającą zbiorowe interesy konsumentów jest bowiem takie zachowanie przedsiębiorcy, które podejmowane jest w warunkach wskazujących na powtarzalność zachowania w stosunku do indywidualnych konsumentów wchodzących w skład grupy, do której adresowane są zachowania przedsiębiorcy w taki sposób, iż potencjalnie ofiarą takiego zachowania może być każdy konsument będący klientem lub potencjalnym klientem przedsiębiorcy.

Zgodnie z powołanym wyrokiem SN, przez interes zbiorowy należy rozumieć zatem interes, dotyczący konsumentów jako określonej zbiorowości. Naruszenie zbiorowego interesu konsumentów ma miejsce wówczas, gdy negatywnymi skutkami działań przedsiębiorcy dotknięty jest szerszy krąg uczestników rynku, mających status konsumentów. Do naruszenia zbiorowego interesu konsumentów konieczne jest, żeby działanie przedsiębiorcy było skierowane nie do konkretnej osoby, lecz do grupy adresatów wyodrębnionych za pomocą wspólnego dla nich kryterium. Działanie o takim charakterze, jest w stanie wywołać niekorzystne następstwa, nie tylko w odniesieniu do konkretnych konsumentów, lecz wobec każdego z członków danej zbiorowości. Przy tym, zaistnienie przesłanki naruszenia zbiorowego interesu konsumenta nie jest bezpośrednio uzależnione od liczby konsumentów, których interesy zostały rzeczywiście naruszone wskutek działań przedsiębiorcy. Istotne jest to, że przedmiotowe działanie może zagrozić, przynajmniej potencjalnie, interesom pewnego kręgu nieprofesjonalnych uczestników rynku. W rozważanym przypadku oceniane zachowania przedsiębiorcy mogły lub też mogą oddziaływać na zbiorowe interesy konsumentów w zakresie zarzutów opisanych w punktach I.-VI. sentencji niniejszej decyzji, co powoduje, że spełnienie rozważanej przesłanki zostało w przedmiotowej sprawie spełnione. Oceniane zachowania przedsiębiorcy dotyczą szerokiego kręgu najsłabszych uczestników rynku, jakimi są konsumenci. Dotyczą one wszystkich tych osób, które zawarły z przedsiębiorcą umowy o kredyt konsumencki, jak i zagrażały interesom wszystkich jego potencjalnych kontrahentów, osób zapoznających się z ofertą świadczonych przez spółkę usług finansowych. Tym samym nie ulega wątpliwości, że rozważane działania godziły lub też mogły godzić w zbiorowe interesy konsumentów.

Bezprawność działań

Kolejną przesłanką, jaką należy rozważyć w celu udowodnienia naruszenia zakazu, określonego w art. 24 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, jest bezprawność podejmowanych przez przedsiębiorcę zachowań. Bezprawność ujmowana jest jako sprzeczność z obowiązującymi przepisami prawa. Praktyki przedsiębiorcy, by zakwalifikować je jako naruszające zbiorowe interesy konsumentów „muszą być zatem wymierzone w uprawnienia, jakie konsumentom przyznają obowiązujące przepisy prawa”¹.

Porządek prawny, którego naruszenie może wypełniać dyspozycję art. 24 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, obejmuje normy prawa powszechnie obowiązującego, a także nakazy i zakazy wynikające z zasad współżycia społecznego i dobrych obyczajów². Same przepisy ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów nie regulują konstrukcji bezprawności działań przedsiębiorcy. Art. 24 tej ustawy nie ma samodzielnego znaczenia prawnego, lecz powinien być interpretowany oraz stosowany w określonym kontekście normatywnym. W związku z tym, w celu konkretyzacji przesłanki bezprawności należy sięgnąć do przepisów innych ustaw. Na ich podstawie możliwe jest dopiero dokonanie oceny działań przedsiębiorcy w aspekcie ich zgodności z prawem³.

Podkreślenia wymaga także, że bezprawność jest kategorią obiektywną. Rozważenia przy ocenie bezprawności wymaga zatem kwestia, czy zachowanie przedsiębiorcy było zgodne, czy też niezgodne z obowiązującymi zasadami porządku prawnego. O bezprawności działania decyduje całokształt okoliczności konkretnego stanu faktycznego⁴. Dla stwierdzenia bezprawności działania przedsiębiorcy bez znaczenia pozostaje ponadto strona podmiotowa czynu, a zatem okoliczność czy sprawca (przedsiębiorca) dopuścił się naruszenia umyślnie czy też nieumyślnie, a także świadomość naruszenia norm prawnych.

Zgodnie z art. 1 ust. 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów ustawa ta reguluje zasady i tryb przeciwdziałania praktykom naruszającym zbiorowe interesy konsumentów, jeżeli praktyki te wywołują lub mogą wywoływać skutki na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej. Dla stwierdzenia, że dana praktyka jest niezgodna z art. 24 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów wystarczające jest więc wykazanie, że potencjalnie istniało zagrożenie naruszenia interesów konsumentów wskutek zastosowania określonego postanowienia we wzorcach stosowanych w obrocie z konsumentami, w przypadku zaistnienia określonych okoliczności i nie jest konieczne faktyczne wystąpienie negatywnego skutku w praktyce. Oznacza to, że wystarczające jest samo zawarcie we wzorcu niezgodnej z prawem regulacji, nawet jeśli w praktyce nie zaistniały przesłanki do jej zastosowania i konsument lub ich większa liczba faktycznie nie została dotknięta negatywnymi skutkami danej regulacji, albo też gdy przedsiębiorca zachował się odmiennie, niż wynikałoby to z niewłaściwej regulacji.

W przypadku praktyk określonych w punktach I.1-6. oraz II.1.-II.2. sentencji niniejszej decyzji zarzucono przedsiębiorcy, iż w zakresie zawierania umów o kredyt konsumencki nie dostarcza on konsumentom kompletnych informacji odnośnie warunków na jakich są one realizowane. W tym przypadku bezprawność polega na naruszeniu obowiązku podawania rzetelnych, prawdziwych i pełnych informacji, który to obowiązek wynika z ukk.

Równocześnie w punktach III.1.-III.3. sentencji niniejszej decyzji postawiono przedsiębiorcy zarzuty stosowania postanowień pozostających w sprzeczności z uregulowaniami zawartymi w ukk oraz w k.c. Jako „sprzeczne z prawem” należy kwalifikować zachowania sprzeczne z nakazem zawartym w ustawie, rozporządzeniu

¹ Uchwała SN z dnia 13 lipca 2006 r. (sygn. akt III SZP 3/06), OSNP 2007/1-2/35. Por. również: M. Szydło: *Publicznoprawna ochrona zbiorowych interesów konsumentów*, Monitor Prawniczy nr 2004/17/791.

² Wyrok SOKiK z dnia 13 listopada 2007 r. (sygn. akt XVII AmA 45/07).

³ Por. wyrok SOKiK z dnia 23 czerwca 2006 r. (sygn. akt XVIII AmA 32/05).

⁴ Wyrok SN z dnia 8 maja 2002 r. (sygn. akt I PKN 267/2001).

wydanym na podstawie i dla wykonania ustawy, umową międzynarodową mającą bezpośrednie zastosowanie w stosunkach wewnętrznych. Sprzeczne z prawem są czyny: zabronione i zagrożone sankcją karną, czyny zabronione pod sankcjami dyscyplinarnymi, czyny zakazane przepisami administracyjnymi lub przepisami prawa gospodarczego publicznego, czyny zabronione przepisami o charakterze cywilnym, sprzeczne z nakazami zawartymi w prawie cywilnym lub prawie administracyjnym. Bezprawność jest taką cechą działania, która polega na jego sprzeczności z normami prawa lub zasadami współżycia społecznego, bez względu na winę, a nawet świadomość sprawcy. W tym zakresie należy stwierdzić, że dla ustalenia bezprawności działania wystarczy, że określone zachowanie koliduje z przepisami prawa.

W zakresie praktyki punktu IV. sentencji niniejszej decyzji należy wskazać, że Prezes Urzędu może stwierdzić stosowanie przez przedsiębiorcę praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów polegającej na posługiwaniu się postanowieniem wzorca umownego, które zostało wpisane do rejestru (tak SN w uchwale z dn. 19 grudnia 2003 r. w sprawie o sygn. akt III CZP 95/03, Sąd Apelacyjny w Warszawie w wyroku z dn. 29 września 2005 r. w sprawie o sygn. akt VI ACa 381/05, Sąd Apelacyjny w Warszawie w wyroku z dn. 2 grudnia 2005 r. w sprawie o sygn. akt VI ACa 760/05). Zgodnie ze stanowiskiem Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (daje także jako „SOKiK”) wyrażonym w wyroku z dn. 25 maja 2005 r. (sygn. akt XVII Ama 46/04), dla uznania, iż określona klauzula jest niedozwolonym postanowieniem umownym wpisanym do rejestru klauzul niedozwolonych wystarczy stwierdzenie, że mieści się ona w hipotezie klauzuli wpisanej do rejestru i nie jest konieczna literalna zgodność porównywanych klauzul. Czynnikiem przesądzającym o podobieństwie dwóch klauzul powinien być zatem zamiar, cel, jakiemu ma służyć kwestionowane postanowienie. Jeśli cel utworzenia spornej klauzuli odpowiada celowi sformułowania klauzuli uznanej za niedozwoloną, oba zapisy można uznać za tożsame. Trafność wyżej opisanego stanowiska potwierdził SN w uchwale z dn. 13 lipca 2006 r. (sygn. akt III SZP 3/06, opubl. OSNP 2007/1-2/35).

Wynikająca z art. 479⁴⁵ § 3 k.p.c. jawność rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone oznacza, że od chwili wpisania do niego określonego postanowienia zakazane jest stosowanie tożsamych postanowień w obrocie konsumenckim i nikt nie może zasłaniać się nieznaną dokonanych wpisów. Rejestr postanowień wzorców umów uznanych za niedozwolone jest prowadzony przez Prezesa Urzędu. Rejestr ten jest powszechnie dostępny w wersji elektronicznej na stronie internetowej Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów pod adresem www.uokik.gov.pl⁵. Powyższe uzasadnia stwierdzenie, że przedsiębiorca był z mocy prawa zobowiązany do powstrzymania się od stosowania ww. postanowienia, które uznano za tożsame z postanowieniami wpisanymi do rejestru.

Wreszcie, w punktach V. i VI. sentencji niniejszej decyzji zarzucono spółce stosowanie nieuczciwych praktyk rynkowych. Art. 24 ust. 1 i 2 pkt 3 *expressis verbis* stanowi, że przez praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów rozumie się godzące w nie bezprawne działanie przedsiębiorcy, w szczególności zaś nieuczciwe praktyki rynkowe. Zgodnie z art. 4 ustawy z dnia 23 sierpnia 2007 r. o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym (Dz. U. Nr 171, poz. 1206 – zwanej dalej także „upnpr”), praktyka rynkowa stosowana przez przedsiębiorców wobec konsumentów jest nieuczciwa, jeżeli jest sprzeczna z dobrymi obyczajami i w istotny sposób zniekształca lub może zniekształcić zachowanie rynkowe przeciętnego konsumenta przed zawarciem umowy dotyczącej produktu, w trakcie jej zawierania lub po jej zawarciu (ust. 1). Za nieuczciwą praktykę rynkową uznaje się w szczególności praktykę rynkową wprowadzającą w błąd oraz agresywną praktykę rynkową, a także stosowanie sprzeczne z prawem kodeksu dobrych praktyk, jeżeli działania te spełniają przesłanki określone w ust. 1 (ust. 2).

⁵ http://uokik.gov.pl/rejestr_klauzul_niedozwolonych2.php

W tym miejscu konieczne jest rozważenie spełnienia przesłanki bezprawności w ramach każdego z postawionych przedsiębiorcy zarzutów. Zostanie to uczynione oddzielnie dla każdej z praktyk ocenianych w niniejszej decyzji.

Ad I. W zakresie punktów I.1.-I.6. sentencji niniejszej Prezes Urzędu zarzucił przedsiębiorcy stosowanie praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów, o której mowa w art. 24 ust. 1 i 2 pkt 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, poprzez naruszanie obowiązku udzielania konsumentom rzetelnej, prawdziwej i pełnej informacji.

W przypadku niniejszego zarzutu **bezprawność** działań przedsiębiorcy wynika z naruszenia art. 30 ust. 1 pkt 1, 7, 8, 11, 16 i 21 ukk. Przepis ten stanowi, że umowa o kredyt konsumencki powinna określać informacje o: pełnej nazwie kredytodawcy (pkt 1), rzeczywistej rocznej stopie oprocentowania oraz całkowitej kwocie do zapłaty z podaniem wszystkich założeń przyjętych do jej obliczenia (pkt 7), kolejności zaliczania rat kredytu konsumenckiego na poczet należności kredytodawcy, a także o prawie, o którym mowa w art. 37 ust. 1 ukk, tj. prawie do otrzymania, na wniosek, w każdym czasie bezpłatnie harmonogramu spłaty – w przypadku zawarcia umowy o kredyt konsumencki na czas określony (pkt 8), rocznej stopie oprocentowania zadłużenia przeterminowanego (pkt 11), prawie konsumenta do spłaty kredytu przed terminem (pkt 16) oraz organie nadzoru właściwym w sprawach ochrony konsumentów (pkt 21). Niewątpliwie ww. przepisy nakładają na kredytodawcę szereg obowiązków informacyjnych wobec konsumenta. Wskazać przy tym należy, że na mocy art. 3 ust. 2 pkt 1 ukk obowiązki te dotyczą także umowy pożyczki.

Prezes Urzędu podziela stanowisko SOKiK-u wyrażone w wyroku z dn. 13 czerwca 2005 r. sygn. akt XVII Ama 30/04, odnoszące się wprawdzie do poprzednio obowiązującej ustawy z dnia 20 lipca 2001 r. o kredycie konsumenckim (Dz. U. Nr 100, poz. 1081 ze zm.), ale zachowujące aktualność także w obowiązującym stanie prawnym, że „skoro ustawodawca wyraźnie określił zakres niezbędnych danych zawartych w umowie kredytu konsumenckiego, to oczywistym jego celem było zagwarantowanie konsumentowi wiedzy w tym zakresie jako niezbędnej dla ochrony jego praw i interesów. Bez znaczenia jest przy tym, czy konsument z informacji tych uczyni użytek czy nie”.

Ad I.1. Odnośnie zaniechania dotyczącego art. 30 ust. 1 pkt 1 ukk należy wskazać, iż w umowach o kredyt konsumencki zawieranych przez przedsiębiorcę brak było informacji o pełnej nazwie kredytodawcy. Przedsiębiorca przeciwko któremu prowadzone jest niniejsze postępowanie działa w obrocie gospodarczym w formie spółki jawnej, podlegając w związku z tym m.in. obowiązkom o charakterze informacyjnym nałożonymi na spółki jawne w ustawie z dnia 15 września 2000 r. Kodeks spółek handlowych (tj. Dz. U. z 2013 r., poz. 1030 ze zm. – zwanej dalej także „ksh”). Zgodnie z odpisem z KRS spółki firma pod którą ona działa to „Biuro Doradztwa i Finansów SUKURS M. Myrta-Orszulka, K. Sapota sp. j.”. We wzorcu umowy oraz w faktycznie zawartych umowach spółka stosowała zaś wyłącznie oznaczenie „B. D. i F. „SUKURS” s.j.”. Zgodnie z art. 24 § 1 ksh firma spółki jawnej powinna zawierać nazwiska lub firmy (nazwy) wszystkich wspólników albo nazwisko albo firmę (nazwę) jednego albo kilku wspólników oraz dodatkowe oznaczenie „spółka jawna”. § 2 tego artykułu stanowi, że dopuszczalne jest używanie w obrocie skrótu „sp. j.”. Jak wskazuje się w doktrynie, „Firma spółki jawnej może mieć tylko osobowy charakter. Oznacza to, że korpus firmy może być konstruowany tylko w oparciu o nazwiska, firmy, nazwy wspólników. Stanowisko takie można odnieść do korpusu bez wyjątków (...). Rolą firmy jest minimalna dawka informacji, przede wszystkim o osobach wspólników, ale nic nie stoi na przeszkodzie, aby były to również informacje o przedsiębiorstwie spółki”⁶. Przyjmuje się, że dodatkowe oznaczenie „spółka jawna” może być uzupełnione, z tym jednak, że nie może być naruszona zasada prawdziwości firmy. Korpus firmy spółki jawnej może być ukształtowany z użyciem nazwisk wszystkich wspólników lub niektórych wspólników. Możliwe jest używanie imion

⁶ Kidyba A., *Kodeks spółek handlowych*, Komentarz, opubl. LEX 2012.

czy pierwszych liter imion. Nie jest dopuszczalne używanie w obrocie skrótów korpusu firmy spółki jawnej. Dodatek obowiązkowy „spółka jawna” musi być zarejestrowany w pełnym brzmieniu i w języku polskim. Możliwe jest używanie w obrocie (gospodarczym i pozagospodarczym) skrótu w postaci liter „sp.j.”. Posługiwanie się w obrocie gospodarczym z konsumentami innym skrótem może dezinformować konsumentów do co tożsamości przedsiębiorcy występującego w umowach pn. „B. D. i F. „SUKURS” s.j.” z wpisanym do Krajowego Rejestru Sądowego przedsiębiorcą działającym pod nazwą „Biuro Doradztwa i Finansów SUKURS M. Myrta-Orszulka, K. Sapota sp. j.”, a poprzez to utrudniać m.in. ewentualne dochodzenie roszczeń od przedsiębiorcy. Dlatego też Prezes Urzędu uznał, że zawierane przez spółkę umowy o kredyt konsumencki nie spełniały wymogu, o którym mowa w art. 30 ust. 1 pkt 1 ukk.

Ad I.2. W zakresie zaniechania dotyczącego art. 30 ust. 1 pkt 7 ukk należy wskazać, iż w umowach o kredyt konsumencki zawieranych przez przedsiębiorcę brak było informacji o rzeczywistej rocznej stopie oprocentowania oraz całkowitej kwocie do zapłaty z podaniem wszystkich założeń przyjętych do jej obliczenia. Zgodnie z art. 5 pkt 12 ukk rzeczywista roczna stopa oprocentowania to całkowity koszt kredytu ponoszony przez konsumenta, wyrażony jako wartość procentowa całkowitej kwoty kredytu w stosunku rocznym. Wzór obliczania rzeczywistej rocznej stopy oprocentowania stanowi załącznik nr 4 do ukk. W uproszczeniu, zawarte w przepisach równanie matematyczne pozwala na ukazanie proporcji całkowitego kosztu kredytu do jego całkowitej kwoty (w równaniu tym posłużono się terminami „kwota wypłaty” i „kwoty spłaty lub wnoszonych opłat”). Rzeczywista roczna stopa oprocentowania jest to jeden z najważniejszych wskaźników pozwalających konsumentowi na porównanie ofert kredytowych na rynku na etapie przed zawarciem umowy pożyczki. Na etapie realizacji umowy może służyć jako narzędzie zabezpieczenia interesów konsumentów celem ewentualnej weryfikacji czy ponoszone przez konsumenta wydatki związane ze spłatą zadłużenia mieszczą się w granicach wyznaczonych przez tę wielkość. Brak informacji o rzeczywistej rocznej stopie oprocentowania czyni zaś taki zabieg niemożliwym do spełnienia. Przedsiębiorca zamiast informacji o „RRSO” podawał informację o „RRSP”, która jest jednostką nieznaną ukk. We wzorcu umowy przedsiębiorca wskazuje również, że „Całkowity koszt pożyczki obejmuje oprocentowanie i opłatę przygotowawczą” co nie jest to informacją prawdziwą, gdyż całkowita kwota do zapłaty obejmuje również „opłatę za obsługę pożyczki”, a której to opłaty przedsiębiorca nie uwzględnił. Art. 5 ust. 7 ukk stanowi zaś, że całkowita kwota kredytu jest to suma wszystkich środków pieniężnych, które kredytodawca udostępnia konsumentowi na podstawie umowy o kredyt. Brak pełnego uregulowania tej wielkości w umowie pożyczki osłabia sytuację prawną konsumentów poprzez wprowadzenie stanu niepewności, co do tego jakie koszta stanowiąc będą o całkowitej kwocie do zapłaty.

Ad I.3. W zakresie zaniechania, o którym mowa punkcie I.3. sentencji niniejszej decyzji należy wskazać, iż umowa pożyczki powinna zawierać informacje o kolejności zaliczania rat kredytu konsumenckiego na poczet należności kredytodawcy, a także o prawie, o którym mowa w art. 37 ust. 1 ukk. Zgodnie z tym przepisem w przypadku umowy o kredyt konsumencki zawartej na czas określony, przez cały czas jej obowiązywania, konsument ma prawo do otrzymania, na wniosek, w każdym czasie bezpłatnie harmonogramu spłaty. Analizowane umowy pożyczki wykazały, że przedsiębiorca tych obowiązków nie realizuje. Konsument nie jest tym samym w stanie ustalić, w jakiej kolejności zostaną rozdysponowane dokonane przez niego wpłaty w przypadku, gdy przysługujące spółce na podstawie umowy należności będą wyższe niż przekazane przez niego środki. Należy zauważyć, że należności spółki z umowy pożyczki mogą obejmować także pobierane przez nią odsetki i opłaty za nieterminową spłatę pożyczki. Spółka powinna zatem także dla takich kosztów określić kolejność zaliczania dokonywanych przez konsumenta spłat na poczet należności z umowy pożyczki, zapewniając konsumentowi kompleksowe i szczegółowe informacje w tym

zakresie. Podkreślenia wymaga, że Prezes Urzędu przyjmuje szeroką wykładnię pojęcia zasad i terminów spłaty kredytu jakim posługuje się ukk. Ww. pojęcie, występujące także w art. 30 ust. 1 pkt 8 ustawy, z którego Prezes Urzędu wywodzi bezprawność niniejszego zarzutu, obejmuje wszelkie zasady i terminy, które dotyczą spłaty kredytu konsumenckiego, w tym również takie, które odnoszą się do sposobu zaliczenia poszczególnych wpłat (rat) nie stanowiących pełnej spłaty pożyczki, z uwagi np. na obciążenie konsumenta innymi opłatami, przewidzianymi w razie nienależytego wykonania przez niego umowy. W świetle powyższego, Prezes Urzędu uznał, że zawierane przez spółkę z konsumentami umowy pożyczki nie określają istotnego elementu zasad spłaty udzielanej pożyczki w postaci kolejności zaliczenia poszczególnych wpłat (rat) dokonywanych przez konsumenta. Równocześnie, w zakresie prawa, o którym mowa w art. 37 ukk, należy wskazać, że przedmiotowe uregulowanie jest o tyle istotne, iż niejako wyręcza konsumenta z analizy ukk, w której prawo to zostało wyartykułowane. Przeciętny konsument może nie posiadać bowiem wiedzy, iż w przypadku np. zagubienia przez niego dotychczasowego harmonogramu spłaty kredytu może zwrócić się do przedsiębiorcy w każdym czasie o jego bezpłatne wydanie. Brak harmonogramu spłaty może zaś spowodować zwłokę w bieżącym regulowaniu zobowiązań wynikających z zawartej umowy pożyczki i narażać przez to konsumenta na niepotrzebne koszty związane z koniecznością ponoszenia dodatkowych kosztów z tytułu zadłużenia przeterminowanego.

Ad I.4. Odnośnie zaniechania, o którym mowa punkcie I.4. sentencji niniejszej decyzji należy wskazać, iż umowa pożyczki powinna zawierać informacje o rocznej stopie oprocentowania zadłużenia przeterminowanego. Żadne tego typu uregulowania nie znalazły się jednak w analizowanych w toku postępowania umowach pożyczki. Opłaty z tytułu zaległości w spłacie kredytu zostały przez spółkę uregulowane wyłącznie w punkcie 13 i 14 umowy pożyczki gotówkowej: „Za nieterminową i niepełną wysokość raty strony zgodnie ustalają naliczenie kary umownej w wysokości ... zł za każde 7 dni zwłoki” oraz „W przypadku braku spłaty pożyczki i skierowania sprawy na drogę sądową pożyczkobiorca zostanie obciążony kwotą 1000,00 zł tytułem kary umownej”. Zgodnie z art. 481 §1 k.c. jeżeli dłużnik opóźnia się ze spełnieniem świadczenia pieniężnego, wierzyciel może żądać odsetek za czas opóźnienia, chociażby nie poniósł żadnej szkody i chociażby opóźnienie było następstwem okoliczności, za które dłużnik odpowiedzialności nie ponosi. § 2 tego artykułu stanowi zaś, że jeżeli stopa odsetek za opóźnienie nie była z góry oznaczona, należą się odsetki ustawowe. Odsetki ustawowe obecnie wynoszą 13 % w skali roku, to jest niewiele mniej aniżeli odsetki maksymalne – kształtujące się aktualnie na poziomie 16 % w skali roku. Konkludując należy wskazać, że żadne postanowienie umowy pożyczki nie wyłącza zastosowania art. 481 k.c. i umożliwia spółce żądanie na tej podstawie odsetek ustawowych. Dlatego też Prezes Urzędu uznał, że zawierane przez spółkę umowy nie spełniają wymogu, o którym mowa w art. 30 ust. 1 pkt 11 ukk.

Ad I.5. W zakresie zaniechania, o którym mowa punkcie I.5. sentencji niniejszej decyzji należy wskazać, iż umowa pożyczki powinna zawierać informacje o prawie konsumenta do spłaty kredytu przed terminem. W art. 48 ukk wskazano, że konsument ma prawo w każdym czasie spłacić w całości lub w części swoje zobowiązania wynikające z umowy o kredyt. W takich przypadkach jest on uprawniony do uzyskania obniżki całkowitego kosztu kredytu, na którą składają się odsetki i koszty przypadające na pozostały okres obowiązywania umowy. Nieprzekazywanie konsumentom tego typu informacji może prowadzić do pogorszenia ich sytuacji ekonomicznej. Nie sposób bowiem nie przyznać racji twierdzeniu, iż gdyby konsumenci byli świadomi tego uprawnienia to część z nich na pewno by z niego skorzystała. Spłacenie kredytu konsumenckiego przed terminem niesie ze sobą bowiem wymierną korzyść w postaci obniżenia wysokości opłat całkowitego kosztu kredytu.

Ad I.6. W zakresie zaniechania dotyczącego art. 30 ust. 1 pkt 21 ukk należy wskazać, że organem ustawowo powołanym do ochrony interesów konsumentów jest – zgodnie z art. 31

ust. 3 w zw. z art. 29 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów – Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów. Wyposażony on został przez ustawodawcę przede wszystkim w instrumenty orzecznicze z zakresu ochrony konsumentów, które umożliwiają sprawowanie przez niego kontroli przestrzegania przepisów ustaw chroniących interes konsumentów oraz przeciwdziałanie ich naruszeniom. W ocenie Prezesa Urzędu, świadomość konsumentów o przysługujących im uprawnieniach wciąż jest niewystarczająca, wobec czego należy dołożyć wszelkich starań, aby zwiększyć poziom tej wiedzy. Działania polegające na pominięciu takiej informacji – mimo obowiązku informacyjnego wynikającego wprost z ukk – są bezsprzecznie niekorzystne dla konsumenta i nieuczciwe ze strony przedsiębiorcy, który takim działaniami uchyla się od spełnienia ustawowego obowiązku.

W świetle powyższego, Prezes Urzędu uznał, że wskutek niedopełnienia wymogów formalnych umowy pożyczki, określonych w art. 30 ust. 1 pkt 1, 7, 8, 11, 16 i 21 ukk, przedsiębiorca naruszył obowiązek udzielania konsumentom rzetelnej, prawdziwej i pełnej informacji. Jednoczesne naruszenie przez przedsiębiorcę zbiorowych interesów konsumentów uzasadnia stwierdzenie, że przedsiębiorca stosuje praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów, o której mowa w art. 24 ust. 1 i 2 pkt 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

Zachowanie przedsiębiorcy **godziło w interesy konsumentów**, gdyż brak wymaganych prawem informacji pogorszył sytuację prawną i ekonomiczną konsumentów. Zostali oni pozbawieni informacji o istotnych warunkach zawieranych umów, w tym także dotyczących przyznanych im ustawowo uprawnień. Zakwestionowane zachowanie przedsiębiorcy dotyczyło zbiorowego interesu konsumentów, gdyż skierowane było do szerokiego ich kręgu. Stosowana praktyka wymierzona była we wszystkich rzeczywistych odbiorców świadczonych przez przedsiębiorcę usług, jak również we wszystkich jego potencjalnych kontrahentów, którzy mogli z nim zawrzeć umowę o kredyt konsumencki.

W toku postępowania ustalono, że spółka z dniem 10 stycznia 2014 r. dokonała zmiany stosowanego uprzednio wzorca umowy o kredyt konsumencki. Z kolei pierwsza faktycznie zawarta umowa z konsumentem w oparciu o treść zmienionego wzorca umowy pożyczki została zawarta w dn. 13 stycznia 2014 r. Jednocześnie ustalono jednak, iż w obrocie pozostaje [...] umów o kredyt konsumencki, które nie zawierają niektórych elementów wymienionych w art. 30 ukk. Zgodnie zaś z art. 53 ust. 2 ukk jeżeli umowa o kredyt konsumencki nie zawiera elementów określonych w art. 30, konsument może odstąpić od umowy o kredyt konsumencki w terminie 14 dni od dnia dostarczenia wszystkich elementów wymienionych w art. 30. W związku z powyższym, pomimo pozytywnej reakcji na wszczęcie przeciwko spółce przedmiotowego postępowania należało **nakazać zaniechanie** stosowania przez nią zakwestionowanych praktyk, które to zaniechanie powinno obejmować wysłanie propozycji aneksowania zawartych umów w zakresie zarzutów punktu I. sentencji niniejszej decyzji.

Stosownie do art. 26 ust. 1 powołanej ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów Prezes Urzędu wydaje decyzję o uznaniu praktyki za naruszającą zbiorowe interesy konsumentów i nakazującą zaniechanie jej stosowania, jeżeli stwierdzi naruszenie zakazu określonego w art. 24 tej ustawy. W związku z powyższym orzeczono jak w punkcie I. sentencji niniejszej decyzji.

Ad II.1. W zakresie punktu II.1. sentencji niniejszej decyzji oceniana praktyka dotyczy zaniechania przekazywania konsumentom przed zawarciem umowy o kredyt konsumencki na trwałym nośniku – formularza informacyjnego – o którym mowa w art. 14 ust. 1 ukk.

W toku postępowania ustalono, że przedsiębiorca nie stosuje w swojej działalności formularza informacyjnego, o którym mowa w art. 14 ust. 1 ukk w zw. z 13 ust. 1 ukk. W art. 13 wskazano, jakie konkretnie informacje powinny zostać zawarte na trwałym nośniku, który zgodnie z art. 14 ust. 1 powinien przybrać formę tzw. formularza informacyjnego. Katalog informacji zawartych w tym formularzu ma w założeniu dostarczać konsumentowi wiedzy,

która umożliwi mu porównanie różnych produktów na rynku i podjęcie decyzji, czy zawrzeć umowę o kredyt. Warunki przedstawione przez kredytodawcę uprawniają konsumenta do zawarcia umowy na tych właśnie warunkach. Formularz ma zatem charakter „quasi” oferty. Powinien być wypełniony w sposób pełny, spójny, niesprzeczny, przejrzysty i jednoznaczny. Zgodnie z art. 14 ust. 1 ukk kredytodawca lub pośrednik kredytowy przekazuje konsumentowi dane, o których mowa w art. 13 ust. 1 i 2, na formularzu informacyjnym dotyczącym kredytu konsumenckiego. Wskazane zaniechanie przedsiębiorcy należy uznać za niezgodne z art. 14 ust. 1 w zw. z art. 13 ust. 1 ukk, a przez to za stanowiące praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów, o której mowa w art. 24 ust. 1 i 2 pkt 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. Stwierdzono zatem, że przedsiębiorca nie dopełniał spoczywającego na nim obowiązku informacyjnego, a zatem, że jego działania miały **charakter bezprawny**.

Zachowanie przedsiębiorcy **godziło w interesy konsumentów**, gdyż wskutek zaniechania wręczenia konsumentom formularza informacyjnego doszło do pogorszenia sytuacji prawnej i ekonomicznej konsumentów. Przedmiotowe zaniechanie pozbawiało konsumentów możliwości porównania różnych produktów na rynku i podjęcie decyzji, czy zawrzeć umowę o kredyt konsumencki. Zakwestionowane zachowanie przedsiębiorcy dotyczyło zbiorowego interesu konsumentów, gdyż skierowane było do szerokiego ich kręgu. Stosowana praktyka wymierzona była we wszystkich rzeczywistych odbiorców świadczonych przez przedsiębiorcę usług, jak również we wszystkich jego potencjalnych kontrahentów, którzy mogli z nim zawrzeć umowę o kredyt konsumencki.

Ad II.2. W zakresie punktu II.2. sentencji niniejszej decyzji oceniana praktyka dotyczy zaniechania wręczenia konsumentom, na trwałym nośniku, wzoru oświadczenia o odstąpieniu od umowy, z oznaczeniem swojego imienia i nazwiska oraz adresu zamieszkania w przypadku umów o kredyt konsumencki, co jest niezgodne z art. 53 ust. 3 ukk.

W toku postępowania ustalono, że przedsiębiorca nie wręczał konsumentom formularza oświadczenia o odstąpieniu od umowy z oznaczeniem swojego imienia i nazwiska oraz adresu zamieszkania. Definicji wzoru oświadczenia o odstąpieniu od umowy nie spełnia, w ocenie Prezesa Urzędu, postanowienie zawarte w końcowej części umowy pożyczki o treści: „Po podpisaniu niniejszej umowy będzie Panu/Pani przysługiwać w ciągu 14 (czternastu) dni od daty podpisania prawo odstąpienia od Umowy. Należy to zrobić powiadamiając pisemnie o odstąpieniu od umowy od niej przedstawiciela bądź pracownika biura, w której została zawarta umowa jednocześnie zwracając koszt pożyczki. Z dniem ... odstępuję od umowy nr ...”. Zgodnie z art. 53 ust. 3 ukk kredytodawca lub pośrednik kredytowy jest zobowiązany przy zawarciu umowy wręczyć konsumentowi, na trwałym nośniku, wzór oświadczenia o odstąpieniu od umowy, z oznaczeniem swojego imienia, nazwiska (nazwy) i adresu zamieszkania (siedziby). Stosowane przez przedsiębiorcę postanowienie nie zawiera zaś żadnych informacji odnośnie nazwy i siedziby przedsiębiorcy. Wręczenie konsumentowi podczas zawierania umowy wzoru oświadczenia o odstąpieniu od umowy ma zwiększać świadomość konsumenta dowiadującego się w ten sposób o uprawnieniu, które mógłby przeoczyć, analizując umowę o kredyt konsumencki. W analizowanym przypadku ryzyko przeoczenia tego uprawnienia jest zaś bardzo duże, gdyż przedmiotowe postanowienie w żaden sposób nie wyróżnia się od postanowień umowy pożyczki gotówkowej. Wskazane zaniechanie przedsiębiorcy należy więc uznać za niezgodne z art. 53 ust. 3 ukk, a przez to za stanowiące praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów, o której mowa w art. 24 ust. 1 i 2 pkt 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. Stwierdzono zatem, że przedsiębiorca nie dopełniał spoczywającego na nim obowiązku informacyjnego, a zatem, że jego działania miały **charakter bezprawny**.

Zachowanie przedsiębiorcy **godziło w interesy konsumentów**, gdyż wskutek zaniechania wręczenia konsumentom wzoru oświadczenia o odstąpieniu od umowy doszło do pogorszenia sytuacji prawnej i ekonomicznej konsumentów. Przedmiotowe zaniechanie pozbawiało

konsumentów wiedzy koniecznej do ich prawidłowego, świadomego i czynnego uczestniczenia w rynku, czym przyczyniać się mogło do osłabienia ich sytuacji, a tym samym naruszać ich interesy rozumiane jako prawo do uzyskania wraz z treścią umowy pełnej i zgodnej z obowiązującymi przepisami prawa informacji na temat praw i obowiązków stron umowy o kredyt konsumencki. Zakwestionowane zachowanie przedsiębiorcy dotyczyło zbiorowego interesu konsumentów, gdyż było skierowane do szerokiego ich kręgu. Stosowana praktyka wymierzona była we wszystkich rzeczywistych odbiorców świadczonych przez przedsiębiorcę usług, jak również we wszystkich jego potencjalnych kontrahentów, którzy mogli z nim zawrzeć umowę pożyczki.

W toku postępowania ustalono, że spółka wprowadziła do obrotu zmieniony wzorec umowy o kredyt konsumencki, którego załącznik stanowi wzór oświadczenia o odstąpieniu od umowy. Równocześnie przed każdą zawieraną umową wręczany jest również konsumentom formularz informacyjny zawierający przewidziane prawem informacje, o których mowa w art. 13 ukk. Z kolei pierwsza faktycznie zawarta umowa z konsumentem w oparciu o treść zmienionego wzorca umowy pożyczki została zawarta w dn. 13 stycznia 2014 r. W związku z tym należało przyjąć, iż z tym właśnie dniem **doszło do zaniechania** stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów rozważanych punkcie II. sentencji niniejszej decyzji.

Na podstawie art. 27 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów nie wydaje się decyzji, o której mowa w art. 26, jeżeli przedsiębiorca zaprzestał stosowania praktyki, o której mowa w art. 24. W tym przypadku Prezes Urzędu wydaje decyzję o uznaniu praktyki za naruszającą zbiorowe interesy konsumentów i stwierdzającą zaniechanie jej stosowania. W związku z powyższym orzeczono jak w punktach II.1.-II.2. sentencji niniejszej decyzji.

Ad III.1. W punktach 13 i 14 umów kredytu konsumenckiego, zawieranych w oparciu o treść wzorca „Umowy o pożyczkę gotówkową” spółka stosowała następujące postanowienia umowne: „Za nieterminową i niepełną wysokość raty strony zgodnie ustalają naliczenie kary umownej w wysokości ... zł za każde 7 dni zwłoki” **oraz** „W przypadku braku spłaty pożyczki i skierowania sprawy na drogę sądową pożyczkobiorca zostanie obciążony kwotą 1000,00 zł tytułem kary umownej”.

Zgodnie z art. 481 § 1 k.c., jeżeli dłużnik opóźnia się ze spełnieniem świadczenia pieniężnego, wierzyciel może żądać odsetek za czas opóźnienia, chociażby nie poniósł żadnej szkody i chociażby opóźnienie było następstwem okoliczności, za które dłużnik odpowiedzialności nie ponosi. Świadczeniem pieniężnym jest świadczenie pożyczkobiorcy wynikające z zawartej umowy, która to zobowiązuje go do zwrotu pożyczki. Dla świadczeń niepieniężnych w k.c. w art. 483 § 1 przewidziano możliwość zastrzeżenia naprawienia szkody wynikłej z niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązania przez zapłatę określonej sumy (kara umowna). Co istotne, intencją ustawodawcy było wyraźne rozdzielenie konsekwencji niewykonania świadczenia pieniężnego i niepieniężnego. Stąd też nie jest dozwolone, aby w umowie zastrzeżono karę umowną w przypadku świadczenia pieniężnego (taką wykładnię przyjął również SN w uchwale 7 sędziów z dnia 6 listopada 2003 roku, III CZP 61/03), tak samo jak nie jest dopuszczalne zastrzeżenie odsetek na wypadek niewykonania świadczenia niepieniężnego. W związku z tym stosowanie przez przedsiębiorcę przedmiotowych postanowień należy uznać za niezgodne z art. 483 § 1 k.c., a poprzez to za stanowiące praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów, o której mowa w art. 24 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

Zachowanie spółki **godziło w interesy konsumentów**, gdyż wskutek stosowania zakwestionowanego postanowienia doszło do pogorszenia sytuacji ekonomicznej konsumentów, którzy zostali obciążeni koniecznością ponoszenia kary pieniężnej od świadczenia pieniężnego, podczas gdy przepisy prawa wykluczają taką ewentualność. Zakwestionowane zachowanie spółki dotyczyło zbiorowego interesu konsumentów, gdyż

skierowane było do szerokiego ich kręgu. Stosowana praktyka wymierzona była we wszystkich rzeczywistych odbiorców świadczonych przez spółkę usług finansowych, jak również we wszystkich jej potencjalnych kontrahentów, którzy mogli zawrzeć z nią umowę kredytu konsumenckiego.

Ad III.2. W umowach kredytu konsumenckiego, zawieranych w oparciu o treść wzorca „Umowy o pożyczkę gotówkową”, w miejscu następującym po podpisaniu pożyczkodawcy i pożyczkobiorcy spółka stosowała postanowienie o treści: „Po podpisaniu niniejszej umowy będzie Panu/Pani przysługiwać w ciągu 14 (czternastu) dni od daty podpisania prawo odstąpienia od Umowy. Należy to zrobić powiadamiając pisemnie o odstąpieniu od umowy od niej przedstawiciela bądź pracownika biura, w której została zawarta umowa jednocześnie zwracając koszt pożyczki. Z dniem ... odstępuję od umowy nr ...”.

Zgodnie z art. 53 ust. 1 ukk konsument ma prawo, bez podania przyczyny, do odstąpienia od umowy o kredyt konsumencki w terminie 14 dni od dnia zawarcia umowy. Ustawa nie przewiduje w takim przypadku aby skuteczność złożonego oświadczenia o odstąpieniu od umowy mogła być uzależniona np. od złożenia takiego oświadczenia przedstawicielowi bądź pracownikowi biura, w której została zawarta umowa. Ponadto, poprzez takie sformułowanie kwestionowanego postanowienia przedsiębiorca forsuje de facto konieczność osobistego złożenia oświadczenia o odstąpieniu od umowy. Ustawa *expressis verbis* wskazuje, że termin do odstąpienia od umowy jest zachowany, jeżeli konsument przed jego upływem złoży pod wskazany przez kredytodawcę lub pośrednika kredytowego adres oświadczenie o odstąpieniu od umowy, a dla zachowania terminu 14 dni wystarczające jest wysłanie oświadczenia przed jego upływem (art. 53 ust. 4 i 5 ukk). Ponadto prawo odstąpienia od umowy nie jest obwarowane obowiązkiem jednoczesnego zwrotu pożyczki. Równocześnie art. 54 ust. 2 stanowi, że konsument zwraca niezwłocznie kredytodawcy kwotę udostępnionego kredytu wraz z odsetkami, o których mowa w ust. 1, nie później niż w terminie 30 dni od dnia złożenia oświadczenia o odstąpieniu od umowy. Stosowana zaś przez przedsiębiorcę praktyka w sposób bezprawny skraca termin w jakim konsument jest zobowiązany do zwrotu kwoty udostępnionego kredytu wraz z odsetkami. W związku z tym stosowane przez przedsiębiorcę postanowienie jest niezgodne z art. 54 ust. 2 w zw. 53 ust. 1 ukk w zakresie w jakim obliguje konsumenta do zwrotu kwoty pożyczki w terminie 14 dni od podpisania umowy podczas gdy ustawodawca przewidział w tych okolicznościach termin aż 30 dni od odstąpienia od umowy.

Zachowanie przedsiębiorcy **godziło w interesy konsumentów**, gdyż skutek stosowania zakwestionowanego postanowienia doszło do pogorszenia sytuacji prawnej konsumentów, poprzez skrócenie okresu, w którym konsument jest uprawniony do zwrotu kwoty pożyczki. Nierespektowanie zapisów ustawowych mogło narażać konsumentów na niepotrzebne koszty z tytułu zwłoki w terminowym uregulowaniu zobowiązania. Zakwestionowane zachowanie przedsiębiorcy dotyczyło zbiorowego interesu konsumentów, gdyż skierowane jest do szerokiego ich kręgu. Stosowana praktyka wymierzona była we wszystkich rzeczywistych odbiorców świadczonych przez przedsiębiorcę usług finansowych, jak również we wszystkich jego potencjalnych kontrahentów, którzy mogli zawrzeć z nim umowę pożyczki.

Ad III.3. W swojej działalności spółka wykorzystywała „Deklarację wystawcy weksla” wraz z urzędowym blankietem wekslowym do sumy wekslowej przekraczającej 2.000 zł. W blankiecie tego weksla widnieje informacja o treści: „weksel na zlecenie”.

Zgodnie z art. 41 ust. 1 ukk weksel lub czek konsumenta wręczony kredytodawcy w celu spełnienia lub zabezpieczenia świadczenia wynikającego z umowy o kredyt konsumencki powinien zawierać klauzulę "nie na zlecenie" lub inną równoznaczną. Ponadto zgodnie z art. 41 ust. 2 ukk w razie przyjęcia przez kredytodawcę weksla lub czeku niezawierającego klauzuli "nie na zlecenie" i przeniesienia takiego weksla lub czeku na inną osobę, kredytodawca jest zobowiązany do naprawienia poniesionej przez konsumenta szkody przez zapłatę weksla lub czeku. W tym zakresie stosowane przez przedsiębiorcę blankiety weksli

stanowiły o stosowaniu przez niego praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów, o której mowa w art. 24 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

Zachowanie przedsiębiorcy **godziło w interesy konsumentów**, gdyż wskutek stosowania zakwestionowanego postanowienia doszło do pogorszenia sytuacji ekonomicznej konsumentów, poprzez narażenie ich na ryzyko indosowania weksła na osoby trzecie, a które to roszczenie nie pozostawało w związku z ewentualnym terminowym uregulowaniem należności przez pożyczkobiorcę. Stosowana przez przedsiębiorcę praktyka wymierzona była we wszystkich rzeczywistych odbiorców świadczonych przez przedsiębiorcę usług finansowych, jak również we wszystkich jego potencjalnych kontrahentów, którzy mogli zawrzeć z nim umowę pożyczki i zabezpieczyć spłatę pożyczki deklaracją wekslową.

W toku postępowania ustalono, że spółka wprowadziła do obrotu zmieniony wzorec umowy o kredyt konsumencki, który nie zawiera kwestionowanych postanowień punktu III.1. oraz III.2. Spółka wprowadziła również dokument deklaracji wekslowej wraz z wekslem zawierającym sformułowanie „nie na zlecenie”. Z kolei pierwsza faktycznie zawarta umowa z konsumentem w oparciu o treść zmienionego wzorca umowy pożyczki została zawarta w dn. 13 stycznia 2014 r. Jednocześnie ustalono jednak, iż w obrocie pozostaje [...] umów o kredyt konsumencki, które zawierają kwestionowane postanowienia punktu III.1. oraz III.2., a także deklaracje wekslowe wraz z wekslem zawierającym sformułowanie „na zlecenie”. W związku z powyższym, pomimo pozytywnej reakcji na wszczęcie przeciwko spółce przedmiotowego postępowania należało **nakazać zaniechanie** stosowania przez nią zakwestionowanych praktyk, które to zaniechanie powinno obejmować wysłanie propozycji aneksowania zawartych umów oraz dostosowania deklaracji wekslowej wraz z wekslem do obowiązujących przepisów prawa – w zakresie zarzutów punktu III. sentencji niniejszej decyzji.

Stosownie do art. 26 ust. 1 powołanej ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów Prezes Urzędu wydaje decyzję o uznaniu praktyki za naruszającą zbiorowe interesy konsumentów i nakazującą zaniechanie jej stosowania, jeżeli stwierdzi naruszenie zakazu określonego w art. 24 tej ustawy. W związku z powyższym orzeczono jak w punkcie III. sentencji niniejszej decyzji.

Ad IV. W punkcie 9 wzorca „Umowy o pożyczkę gotówkową” spółka stosowała postanowienie o treści: „Spory związane z wykonaniem umowy pożyczki będą rozpoznawane przez sąd powszechny według miejsca siedziby Pożyczkodawcy”.

Powyższe postanowienie należy uznać za tożsame z klauzulą wpisaną do Rejestru o treści: „Wszelkie spory wynikłe na tle zawartej umowy podlegają wyłączności sądu powszechnego dla siedziby firmy przyjmującej zamówienie” – wyrok SOKiK z dn. 31 stycznia 2003 r. (sygn. akt XVII AmC 31/02), wpis nr 41 z dn. 30 czerwca 2003 r. Wprowadzenie do wzorca umownego postanowienia, iż spory, mogące wynikać na tle realizacji umowy będą rozstrzygane przez konkretnie wskazany sąd, stwarza konsumentowi jako pozwanemu dolegliwe czasowo i finansowo utrudnienia w procesie związane z przejazdami do sądu siedziby przedsiębiorcy, podczas gdy przy braku zakwestionowanego rozwiązania proces toczyłby się zgodnie z art. 27 § k.p.c.⁷, tj. w sądzie miejsca zamieszkania konsumenta. Ponadto, zgodnie z art. 34 k.p.c.⁸, konsument mógłby wytoczyć powództwo o zawarcie umowy, ustalenie jej treści, o zmianę umowy oraz ustalenie istnienia umowy, o jej wykonanie, rozwiązanie lub unieważnienie, a także o odszkodowanie z powodu

⁷ Art. 27 § 1 k.p.c. stanowi: Powództwo wytacza się przed sąd pierwszej instancji, w którego okręgu pozwany ma miejsce zamieszkania.

⁸ Art. 34 k.p.c. stanowi: Powództwo o zawarcie umowy, ustalenie jej treści, o zmianę umowy oraz o ustalenie istnienia umowy, o jej wykonanie, rozwiązanie lub unieważnienie, a także o odszkodowanie z powodu niewykonania lub nienależytego wykonania umowy można wytoczyć przed sąd miejsca jej wykonania. W razie wątpliwości miejsce wykonania umowy powinno być stwierdzone dokumentem.

niewykonania umowy przed sądem miejsca wykonania tej umowy. Postanowienia stosowane przez przedsiębiorcę z góry wykluczają taką ewentualność. Należy wskazać, iż kwestię właściwości sądu w sprawach cywilnych określają przepisy k.p.c. i zgodnie z art. 385³ pkt 23 k.c. nie mogą być one w tym zakresie wyłączone, ponieważ mogą stanowić dodatkową dolegliwość dla konsumenta, a także ograniczać realizację przysługujących mu praw. Ta właśnie uciążliwość jest istotą klauzuli abuzywnej określonej w art. 385³ pkt 23 k.c. w tym zakresie porównywane klauzule należy uznać za tożsame w zakresie w jakim wywołują te same skutki dla położenia prawnego konsumentów. Stwierdzono zatem, że przedsiębiorca stosował postanowienie wzorca umowy wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ k.p.c., a zatem, że jego działania miały **charakter bezprawny**.

Zachowanie spółki **godziło w interesy konsumentów**, gdyż wskutek stosowania kwestionowanego postanowienia konsumenci mogli mieć utrudnioną drogę w dochodzeniu swych ewentualnych roszczeń. Zakwestionowane zachowanie spółki dotyczyło zbiorowego interesu konsumentów, gdyż skierowane było do szerokiego ich kręgu. Stosowana praktyka wymierzona była we wszystkich rzeczywistych odbiorców świadczonych przez spółkę usług, jak również we wszystkich jej potencjalnych kontrahentów, którzy mogli z nią zawrzeć umowę kredytu konsumenckiego.

W toku postępowania ustalono, że w dniu 10 stycznia 2014 r. nastąpiła zmiana dotychczas stosowanego przez przedsiębiorcę wzorca umowy, polegająca na wykreśleniu kwestionowanego powyżej postanowienia. W związku z tym należało przyjąć, iż z tym właśnie dniem **doszło do zaniechania** stosowania praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów rozważanej punkcie IV. sentencji niniejszej decyzji.

Na podstawie art. 27 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów nie wydaje się decyzji, o której mowa w art. 26, jeżeli przedsiębiorca zaprzestał stosowania praktyki, o której mowa w art. 24. W tym przypadku, Prezes Urzędu wydaje decyzję o uznaniu praktyki za naruszającą zbiorowe interesy konsumentów i stwierdzającą zaniechanie jej stosowania. Wobec powyższego należało orzec jak w punkcie IV. sentencji niniejszej decyzji.

Ad V. i VI. W punktach V.1., V.2. oraz VI. sentencji niniejszej decyzji zarzucono przedsiębiorcy stosowanie nieuczciwych praktyk rynkowych. Art. 24 ust. 1 i 2 pkt 3 *expressis verbis* stanowi, że przez praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów rozumie się godzące w nie bezprawne działanie przedsiębiorcy, w szczególności zaś nieuczciwe praktyki rynkowe. W celu wykazania, że poniżej opisane działania przedsiębiorcy stanowiły nieuczciwe praktyki rynkowe konieczne jest rozważenie przez Prezesa Urzędu, czy działania przedsiębiorcy w zakresie stosowania nieuczciwych praktyk rynkowych mogły wprowadzać przeciętnego konsumenta w błąd i tym samym mogły powodować podjęcie przez niego decyzji dotyczącej umowy, której inaczej by nie podjął.

Art. 3 tej ustawy zakazuje stosowania nieuczciwych praktyk rynkowych. Przez praktykę rynkową rozumie się działanie lub zaniechanie przedsiębiorcy, sposób postępowania, oświadczenie lub informację handlową, w szczególności reklamę i marketing, bezpośrednio związane z promocją lub nabyciem produktu przez konsumenta. Pojęcie produktu ma znaczenie szerokie i obejmuje także usługi (art. 2 pkt 3 i 4 ustawy). Niewątpliwie działania spółki polegające na reklamowaniu usług finansowych mieszczą się w przedstawionym powyżej pojęciu praktyki rynkowej.

W art. 4 ust. 1 upnpr określono dwie przesłanki, których łączne spełnienie pozwala na zakwalifikowanie praktyki przedsiębiorcy jako nieuczciwej, a mianowicie: sprzeczność z dobrymi obyczajami oraz rzeczywiste lub potencjalne zniekształcenie w istotny sposób zachowań rynkowych przeciętnego konsumenta przed zawarciem umowy dotyczącej produktu, w trakcie jej zawierania lub po jej zawarciu. Przepis ten ma charakter klauzuli

generalnej, która w celu wykazania stosowania danej praktyki wymaga odpowiedniej konkretyzacji.

Jak wskazał SOKiK „istotą pojęcia dobrego obyczaju jest szeroko pojęty szacunek dla drugiego człowieka. W stosunkach z konsumentami powinien on wyrażać się właściwym informowaniem o przysługujących uprawnieniach, niewykorzystywaniu uprzywilejowanej pozycji profesjonalisty i rzetelnym traktowaniu partnerów umów. Za sprzeczne z dobrymi obyczajami można uznać działania zmierzające do niedoinformowania, dezorientacji, wywołania błędnego przekonania u konsumenta, a także wykorzystania jego niewiedzy i naiwności” (wyrok z dnia 23 lutego 2006 r., sygn akt XVII Ama 118/04). Dla zaistnienia natomiast drugiej z ww. przesłanek, wystarczy jedynie potencjalne zniekształcenie zachowania rynkowego konsumenta, co oznacza, że nie musi do niego faktycznie dojść.

Art. 4 ust. 2 ustawy zawiera otwarty katalog nieuczciwych praktyk rynkowych i wyróżnia m.in. praktyki rynkowe wprowadzające w błąd. Praktyki te mogą polegać zarówno na działaniu (art. 5) jak i zaniechaniu (art. 6), a przypisanie przedsiębiorcy ich stosowania wymaga odniesienia zarówno do ogólnej definicji nieuczciwej praktyki rynkowej zawartej w art. 4 ust. 1 ustawy, jak również definicji praktyki wprowadzającej w błąd zawartej w art. 5 lub art. 6 ustawy.

Upnpr posługuje się pojęciem przeciętnego konsumenta. Stąd też to w odniesieniu do przeciętnego konsumenta powinna być dokonywana ocena każdej praktyki rynkowej, w tym praktyki polegającej na działaniu i zaniechaniu wprowadzającym w błąd. Definicja przeciętnego konsumenta zamieszczona w upnpr jest wynikiem dorobku orzeczniczego Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej (zwanego dalej jako „TSUE” – dawniej: Europejski Trybunał Sprawiedliwości). Stopniowy rozwój orzecznictwa TSUE doprowadził do utrwalenia modelu konsumenta jako konsumenta rozważnego, przeciętnie zorientowanego, mającego prawo do rzetelnej informacji niewprowadzającej w błąd, zawierającej wszelkie niezbędne dane wynikające z funkcji i przeznaczenia danego towaru. To czego można oczekiwać od rozsądnego konsumenta wynika przede wszystkim z tego, jak daleko sięga obowiązek informacji handlowej, jej dostępności, jasności, niedwuznaczności, pełności i odpowiedniości. W świetle orzecznictwa TSUE poziom percepcji i uwagi konsumenta różni się w zależności od tego, jakiego produktu dotyczy praktyka rynkowa oraz w jakich okolicznościach produkt ten jest nabywany⁹. Orzecznictwo sądów polskich nie wypracowało natomiast do tej pory ujednoczonej wykładni, która pozwoliłaby na utrwalenie modelu przeciętnego konsumenta. Z jednej strony sądy traktowały konsumenta jako osobę nieuważną i nieświadomą, próbując w ten sposób wyrównać jego szanse w relacji z przedsiębiorcą. Wynikało to ze specyfiki uwarunkowań społeczno-gospodarczych (przemiana z gospodarki uspołecznionej w wolnorynkową) i braku wiedzy konsumenta na temat mechanizmów wolnorynkowych, zwłaszcza co do pozyskiwania klientów za pomocą reklamy. Z drugiej zaś strony wskazywano także na model konsumenta mocno wyedukowanego łącząc wysoki standard powinności konsumenta z samym faktem uczestnictwa na coraz bardziej nieprzejrzystym rynku („skoro kupuje, powinien wiedzieć”, „gdyby przeczytał, byłby wiedział”), przy jednoczesnym braku odniesienia tej powinności nie tylko do istniejącej i realizowanej polityki informacyjno-edukacyjnej wobec konsumenta, ale także oceny konkretnych obowiązków w tym zakresie jego kontrahenta¹⁰. SN, podobnie jak TSUE, uznał, iż poziom nasilenia powyższych cech u przeciętnego odbiorcy zależy od rynku, na którym stosowana jest dana praktyka, model przeciętnego odbiorcy dostosowany jest więc do tego, jakiego produktu dotyczą działania marketingowe przedsiębiorcy.

⁹ por. C-342/97 Lloyd Schuhfabrik Meyer Rec. 1999, s. I-3819, pkt 26; C-299/99 Philips Rec. 2002, s. I-5475, pkt 63, a także wyroki z 2007 r. w sprawach C-353/03 Nestle przeciwko Mars, pkt 25; T-241/05 Procter & Gamble, pkt 43; T-33/04 House of Donut Int, pkt 50-51.

¹⁰ Łętowska E., *Europejskie prawo umów konsumenckich*, Warszawa 2004, s. 66-67.

Zgodnie z art. 2 pkt 8 upnr przez przeciętnego konsumenta rozumie się konsumenta, który jest dostatecznie dobrze poinformowany, uważny i ostrożny. Oceny tej powinno dokonać się z uwzględnieniem czynników społecznych, kulturowych, językowych i przynależności danego konsumenta do szczególnej grupy konsumentów, przez którą rozumie się dającą się jednoznacznie zidentyfikować grupę konsumentów, szczególnie podatną na oddziaływanie praktyki rynkowej lub na produkt, którego praktyka rynkowa dotyczy, ze względu na szczególne cechy, takie jak m.in. wiek, wykształcenie, sprawność fizyczna czy umysłowa. Wzorzec przeciętnego konsumenta nie jest stały, zmienia się bowiem w zależności od okoliczności konkretnego przypadku. Analiza treści reklam stosowanych przez spółkę nie wykazała, aby były one kierowane do określonej, dającej się wyodrębnić na podstawie wspólnej cechy grupy konsumentów. Należy mieć na uwadze, że umowy zawierane przez spółkę nie wymagają od konsumentów ponadprzeciętnej specjalistycznej wiedzy w zakresie funkcjonowania rynku usług finansowych, bądź warunków udzielania pożyczek. Odbiorcami oferty przedsiębiorcy były osoby w różnym wieku, o zróżnicowanym wykształceniu i dochodach oraz świadomości o otaczającej ich rzeczywistości. Na potrzeby niniejszej sprawy konstrukcję modelu przeciętnego konsumenta należy stworzyć bez odwoływania się do przynależności do szczególnej grupy konsumentów.

Co za tym idzie, na potrzeby przeprowadzonego postępowania, za przeciętnego uznano konsumenta dostatecznie dobrze poinformowanego, uważnego i ostrożnego przy uwzględnieniu czynników społecznych, kulturowych i językowych charakterystycznych dla polskiego konsumenta. Tak przyjęty wzorzec konsumenta nie powoduje, że traci on prawo do bycia rzetelnie poinformowanym o reklamowanym produkcie. Wskazanie na takie cechy jak dostateczne poinformowanie, uwaga i ostrożność określa pewien zespół cech mentalnych konsumenta (jego przeciętność) znajdujących wyraz w tym, że z jednej strony możemy wymagać od niego pewnego stopnia wiedzy i orientacji w rzeczywistości, a z drugiej – nie możemy uznać, że jego wiedza jest kompletna i profesjonalna i że konsument nie ma prawa pewnych rzeczy nie wiedzieć. Przeciętny konsument nie posiada bowiem wiedzy specjalistycznej w danej dziedzinie. Przeciętny konsument ma świadomość specyfiki języka reklamy, jego pewnej umowności, skłonności do przesady i konieczności odnoszenia się do reklam z racjonalnym dystansem. Rozumie kierowane do niego informacje i potrafi je wykorzystać do podjęcia świadomej decyzji dotyczącej produktu. Nie jest naiwny, ale nie potrafi też ocenić sytuacji tak jak profesjonalista. Oczekiwania wobec rozsądnego konsumenta wynikają przede wszystkim z tego, jak daleko sięga obowiązek rzetelności w przekazywaniu informacji handlowej przez przedsiębiorcę. Zgodnie z orzecznictwem SOKiK, przedsiębiorca ma obowiązek poinformowania w sposób rzetelny i prawdziwy o cechach oferowanego towaru już w reklamie, a klient zwabiony jego ofertą nie ma obowiązku jej weryfikacji w miejscu sprzedaży¹¹. Przeciętny konsument ma prawo odbierać kierowane do niego przekazy reklamowe w sposób dosłowny zakładając, że przedsiębiorca wysyłający takie komunikaty – jako profesjonalista – jest podmiotem wiarygodnym i przekazuje informacje w sposób jasny, jednoznaczny i niewprowadzający w błąd. W tym zakresie wyżej opisany model przeciętnego konsumenta stał się podstawą analizy zachowań spółki pod kątem zgodności z upnr.

Ad V.1. W toku postępowania przedsiębiorca przedstawił ulotkę reklamową dotyczącą świadczonych przez niego usług, na której widnieje informacja o treści:

„SZYBKA POŻYCZKA
BEZ SPRAWDZANIA BIK-u!
Rata już od 93,75zł
od 500 do 2000zł bez opłat wstępnych

¹¹ wyrok SOKiK z dnia 19 grudnia 2007 roku XVII Ama 64/07.

termin spłaty od 6 do 24 miesięcy (...)

Ponadto na stronie internetowej www.sukurs-sc.com.pl spółka stosowała hasła reklamowe o treści: „na płacę minimalną” oraz „z zajęciami komorniczymi”.

W ocenie Prezesa Urzędu hasła ulotki reklamowej „BEZ SPRAWDZANIA BIK-u!” oraz hasła zamieszczone na stronie internetowej tj.: „na płacę minimalną” oraz „z zajęciami komorniczymi” mogą być przez przeciętnego konsumenta utożsamiane z faktem niebadania zdolności kredytowej w ogóle. Tymczasem ukk nakłada na kredytodawców bezwzględny obowiązek oceny ryzyka kredytowego w związku z każdym udzielanym kredytem. Stosownie do art. 5 pkt 16 ukk, ocena ryzyka kredytowego to dokonywana przez kredytodawcę ocena zdolności konsumenta do spłaty zaciągniętego kredytu wraz z odsetkami, w terminach określonych w umowie o kredyt konsumencki. W celu oceny ryzyka kredytowego pożyczkodawca może korzystać z baz danych prowadzonych przez biura informacji kredytowych oraz biura informacji gospodarczych (por. art. 5 pkt 15 ww. ustawy). Art. 9 ust. 1 ww. ustawy nakłada na pożyczkodawcę bezwzględny obowiązek oceny ryzyka kredytowego przed zawarciem umowy. W ocenie Prezesa Urzędu, tak sformułowany przekaz reklamowy może wprowadzać konsumentów w błąd co do zakresu oferty spółki, sugerując bezwarunkowe udzielenie pożyczki – bez względu na wynik oceny ryzyka kredytowego. Dla przeciętnego konsumenta może to oznaczać, że jego sytuacja finansowa jest dla pożyczkodawcy zupełnie nieistotna. Należy wskazać, że z takich przekazów reklamowych nie korzystają banki, co dodatkowo może umacniać przytoczone wyżej przeświadczenie potencjalnego pożyczkobiorcy. W ocenie Prezesa Urzędu, powyższe zapewnienia mogą wpłynąć na decyzję konsumenta dotyczącą umowy, której inaczej by nie podjął. Zgodnie bowiem z art. 5 ust. 1 praktykę rynkową uznaje się za działanie wprowadzające w błąd, jeżeli działanie to w jakikolwiek sposób powoduje lub może powodować podjęcie przez przeciętnego konsumenta decyzji dotyczącej umowy, której inaczej by nie podjął. Zdaniem Prezesa Urzędu, pod wpływem zakwestionowanych reklam przeciętny konsument mógł zostać wprowadzony w błąd co do pewności uzyskania pożyczki od spółki. Błąd ten mógł mieć jednocześnie wpływ na podjęcie przez niego decyzji dotyczącej umowy, której w przeciwnym razie by nie podjął. W niniejszej sprawie zakwestionowane działania spółki mogły **godzić** również w interesy określonego zbioru konsumentów, a mianowicie wszystkich konsumentów, którzy w okresie stosowania reklam mogli zetknąć się z kwestionowanymi w niniejszym postępowaniu przekazami reklamowymi

W toku postępowania ustalono, że spółka z dniem 31 stycznia 2014 r. zrezygnowała ze stosowania ulotki reklamowej, a z dniem 30 kwietnia 2014 r. zmiana uległa zawartość strony internetowej www.sukurs-sc.com.pl polegająca na usunięciu sformułowań „z zajęciami komorniczymi” oraz „na płacę minimalną”. W tym zakresie należało przyjąć, iż z dniem 31 stycznia 2014 r. **doszło do zaniechania** stosowania praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów rozważanej punkcie V.1., dotyczącej ulotki reklamowej, a z dniem 30 kwietnia 2014 r. **doszło do zaniechania** stosowania praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów rozważanej punkcie V.1., dotyczącej strony internetowej www.sukurs-sc.com.pl.

Na podstawie art. 27 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów nie wydaje się decyzji, o której mowa w art. 26, jeżeli przedsiębiorca zaprzestał stosowania praktyki, o której mowa w art. 24. W tym przypadku, Prezes Urzędu wydaje decyzję o uznaniu praktyki za naruszającą zbiorowe interesy konsumentów i stwierdzającą zaniechanie jej stosowania. Wobec powyższego należało orzec jak w punkcie V.1. sentencji niniejszej decyzji.

Ad V.2. oraz VI. W ww. ulotce informacyjnej widnieje również informacja dotycząca tego, że przedsiębiorca nie pobiera opłat wstępnych – „od 500 do 2000zł bez opłat wstępnych”.

Ponadto fraza „BEZ OPŁAT WSTĘPNYCH” znajduje się również w ulotce zamieszczonej na stronie internetowej www.sukurs-sc.com.pl.

Z faktycznie zawartych umów o pożyczkę gotówkową wynika, że przedsiębiorca pobiera opłatę przygotowawczą w wysokości 5 % kwoty pożyczki. W tym zakresie informację o braku opłat wstępnych należy uznać za informację nieprawdziwą, gdyż pobierana przez przedsiębiorcę opłata przygotowawcza nosi znamiona opłaty wstępnej. Informacja o koszcie kredytu, czyli *de facto* o cenie usługi, ma istotne znaczenie dla decyzji konsumenta o wyborze oferty. Zgodnie art. 5 ust. 1 i 2 pkt 1 praktykę rynkową uznaje się za działanie wprowadzające w błąd, jeżeli działanie to w jakikolwiek sposób powoduje lub może powodować podjęcie przez przeciętnego konsumenta decyzji dotyczącej umowy, której inaczej by nie podjął, a wprowadzającym w błąd działaniem może być w szczególności rozpowszechnianie nieprawdziwych informacji. W ocenie Prezesa Urzędu spółka przekazuje konsumentom obiektywnie nieprawdziwą informację. Jak wynika bowiem z informacji przekazanych przez spółkę, sformułowania te odnoszą się do faktu niepobierania od konsumentów opłat w procesie wnioskowania i oceny ryzyka kredytowego, co oznacza, że w sytuacji niezawarcia umowy pożyczki konsument nie ponosi żadnych kosztów za czynności podejmowane w tych procesach. W ocenie Prezesa Urzędu, trudno uznać, aby przeciętny konsument w ten właśnie sposób interpretował zakwestionowane zwroty, tym bardziej, że niepobieranie opłat w sytuacji nieudzielenia pożyczki jest na gruncie ukk powszechne na rynku. Reklamy te, mimo prawdziwych informacji o niepobieraniu opłat na etapie przedkontraktowym, mogą jednak wprowadzać konsumenta w błąd co do możliwości uzyskania pożyczki bez żadnych kosztów. Jak wynika z przedłożonego wzorca umowy pożyczki gotówkowej, pożyczkobiorca ma bowiem obowiązek ponieść m.in. koszt opłaty przygotowawczej w wysokości 5 %, wynagrodzenia umownego (opłatę za obsługę pożyczki) oraz odsetek maksymalnych. W ocenie Prezesa Urzędu, takie działanie spółki narusza prawo konsumentów do uzyskania rzetelnej i prawdziwej informacji oraz może powodować u nich błędne przekonanie co do atrakcyjności oferty spółki. Tym samym działanie to jest sprzeczne z dobrymi obyczajami i **godzi w interesy konsumentów**.

Podkreślić należy, że informowanie o niepobieraniu opłat wstępnych, mając na uwadze fakt, że na rynku polskim działa wiele pozabankowych instytucji finansowych udzielających pożyczek może sugerować konsumentom, że jest to najlepsza oferta spośród dostępnych na rynku. Zdaniem Prezesa Urzędu, wskazywanie w reklamie nieprawdziwych informacji wzmacnia przekaz spółki, stanowiąc dodatkowy element informacyjny, poprzez który spółka chce zainteresować konsumentów swoją ofertą, a w konsekwencji skłonić ich do zawarcia umowy pożyczki. Taki sposób prezentacji pożyczki zwraca uwagę konsumentów w większym stopniu, niż w przypadku poprzestania tylko na zachwalaniu określonych cech danej oferty. Informacja o kosztach pożyczki jest z punktu przeciętnego konsumenta bardzo istotna, bowiem to właśnie wysokość tych kosztów ma najczęściej decydujący wpływ na wybór konkretnego pożyczkodawcy przez konsumenta. Jednak jak już wspomniano powyżej, dla wykazania stosowania nieuczciwej praktyki rynkowej, nie jest konieczne ustalenie, że faktycznie doszło do podjęcia przez konsumenta decyzji rynkowej, której inaczej by nie podjął. Wystarczy jedynie potencjalna możliwość wystąpienia takiego skutku, który z pewnością w niniejszej sprawie występuje.

Uwzględniając powyższe, w ocenie Prezesa Urzędu, należy uznać, że działanie spółki nosi znamiona bezprawności. Po pierwsze, informacja, że pożyczka udzielana jest bez opłat wstępnych jest obiektywnie nieprawdziwa. Po drugie, nieprawdziwa informacja ma istotne znaczenie z punktu widzenia przeciętnego konsumenta i może wpłynąć na jego decyzje rynkowe. Po trzecie, przekazanie nieprawdziwej informacji jest sprzeczne z dobrymi obyczajami. W niniejszej sprawie zakwestionowane działania spółki mogą godzić również w interesy określonego zbioru konsumentów, a mianowicie wszystkich konsumentów, którzy

w okresie stosowania reklam mogli zetknąć się z kwestionowanymi w niniejszym postępowaniu przekazami reklamowymi.

W toku postępowania ustalono, że przedsiębiorca z dniem 31 stycznia 2014 r. zrezygnował ze stosowania ulotki reklamowej. W tym zakresie należało przyjąć, iż z tym dniem **doszło do zaniechania** stosowania praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów rozważanej punkcie V.1. Równocześnie ustalono, iż spółka w dalszym ciągu prezentuje na stronie internetowej www.sukurs-sc.com.pl informacje, iż nie pobiera opłat wstępnych.

Na podstawie art. 27 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów nie wydaje się decyzji, o której mowa w art. 26, jeżeli przedsiębiorca zaprzestał stosowania praktyki, o której mowa w art. 24. W tym przypadku, Prezes Urzędu wydaje decyzję o uznaniu praktyki za naruszającą zbiorowe interesy konsumentów i stwierdzającą zaniechanie jej stosowania. Wobec powyższego należało orzec jak w punkcie V.2. sentencji niniejszej decyzji.

Stosownie do art. 26 ust. 1 powołanej ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów Prezes Urzędu wydaje decyzję o uznaniu praktyki za naruszającą zbiorowe interesy konsumentów i nakazującą zaniechanie jej stosowania, jeżeli stwierdzi naruszenie zakazu określonego w art. 24 tej ustawy. W związku z powyższym orzeczono jak w punkcie VI. sentencji niniejszej decyzji.

Ad VII. Stosownie do art. 26 ust. 2 w związku z art. 27 ust. 4 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, Prezes Urzędu może określić w decyzji uznającej praktykę za naruszającą zbiorowe interesy konsumentów i stwierdzającej zaniechanie jej stosowania, **środki usunięcia trwających skutków naruszenia zbiorowych interesów konsumentów.**

W związku z powyższym Prezes Urzędu postanowił zobowiązać przedsiębiorcę do zastosowania **środków usunięcia trwających skutków naruszenia zbiorowych interesów konsumentów** w postaci obowiązku podjęcia działań, w terminie jednego (1) miesiąca od dnia uprawomocnienia się niniejszej decyzji, polegających na wystąpieniu do konsumentów z propozycją aneksowania aktualnie funkcjonujących w obrocie umów o kredyt konsumencki, zawartych w oparciu o treść wzorca umowy pożyczki, w zakresie punktu IV. sentencji niniejszej decyzji. Określając powyższy termin Prezes Urzędu wziął pod uwagę czasochłonność procesu aneksowania obowiązujących umów, związanego z koniecznością wyjaśniania konsumentom przyczyn takiego stanu rzeczy, a także konieczność poniesienia wysiłku organizacyjnego i zaangażowania wielu pracowników¹². Tak określony termin nie powinien spowodować jednak zbyt dużego wysiłku organizacyjnego dla przedsiębiorcy ani wpłynąć negatywnie na funkcjonowanie jego przedsiębiorstwa. Określenie takiego terminu nie powinno skutkować wreszcie obniżeniem jakości usług świadczonych na rzecz konsumentów. Celem określenia środków usunięcia trwających skutków naruszenia zbiorowych interesów konsumentów jest doprowadzenie do stanu, w którym wszystkie aktualnie funkcjonujące w obrocie umowy o kredyt konsumencki będą mogły dłużej nie zawierać kwestionowanego postanowienia. Na dzień 3 września 2014 r. w obrocie funkcjonowało bowiem jeszcze [...] umów zawierających kwestionowane postanowienie. Spełnienie nakazu pozwoli na pełne wyeliminowanie dostrzeżonych w toku postępowania nieprawidłowości. Wobec powyższego orzeka się jak w punkcie VII. sentencji niniejszej decyzji.

Ad VIII. Na mocy art. 105 § 1 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (tj. Dz. U. z 2013 r., poz. 267 ze zm. – zwanej dalej także „k.p.a.”), gdy postępowanie z jakiegokolwiek przyczyny staje się bezprzedmiotowe, organ administracji publicznej wydaje decyzję o jego umorzeniu. Przesłanka umorzenia postępowania może istnieć jeszcze przed wszczęciem postępowania lub może powstać w czasie jego trwania.

¹² Por. wyrok SOKiK z dn. 27.06.2007 r., sygn. akt XVII AmA 108/06.

Stanowisko takie zostało poparte w wyroku Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Gliwicach z dnia 4 lutego 2009 r. (sygn. akt II SA/Gl 1038/08), który orzekł, że „Przesłanka umorzenia postępowania może istnieć jeszcze przed wszczęciem postępowania, a może ona powstać także w czasie trwania postępowania, a więc w sprawie już zawisłej przed organem administracji” (LEX nr 489456).

W toku niniejszego postępowania postawiono przedsiębiorcy zarzuty bezprawnych działań noszących znamiona praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, polegających na naruszaniu obowiązku udzielania konsumentom rzetelnej, prawdziwej i pełnej informacji poprzez zaniechanie informowania konsumentów w umowach pożyczki o możliwości korzystania z pozasądowego rozstrzygnięcia sporów oraz zasadach dostępu do tej procedury, jeżeli takie prawo przysługuje konsumentowi, co może być uznane za niezgodne z art. 30 ust. 1 pkt 20 ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim (Dz. U. z 2011 r., Nr 126, poz. 715 z późn zm.), a poprzez to może stanowić naruszenie art. 24 ust. 1 i 2 pkt 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. W ramach zawieranych umów pożyczek przedsiębiorca nie przewiduje możliwości korzystania z pozasądowego sposobu rozstrzygnięcia sporów. Z uwagi na powyższe nie był więc zobligowany do określenia zasad dostępu do tej procedury. W związku z powyższym brak jest podstaw do stwierdzenia, że stosowana przez przedsiębiorcę praktyka może naruszać przepis art. 24 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. Zasadne jest więc **umorzenie** postępowania w tym zakresie. W związku z powyższym orzeczono jak w punkcie VI. sentencji niniejszej decyzji.

Ad IX. Zgodnie z art. 106 ust. 1 pkt 4 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów Prezes Urzędu może skorzystać z uprawnienia do nałożenia na przedsiębiorcę stosującego praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów kary pieniężnej w wysokości nie większej niż 10 % przychodu osiągniętego w roku rozliczeniowym poprzedzającym rok nałożenia kary. Kara taka może być nałożona bez względu na to, czy przedsiębiorca dopuścił się naruszenia umyślnie, czy też nieumyślnie. Okoliczność ta jest jednak czynnikiem relewantnym przy miarkowaniu wysokości nakładanej kary pieniężnej¹³. Stosownie do art. 111 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów przy ustalaniu wysokości kar pieniężnych, w tym kar określonych w art. 106 tej ustawy, należy uwzględnić w szczególności okres, stopień oraz okoliczności naruszenia przepisów ustawy, a także uprzednie naruszenie przepisów ustawy. Ustalając wysokość kary pieniężnej w decyzjach stwierdzających naruszenie zakazów określonych w ustawie o ochronie konkurencji i konsumentów, należy zatem uwzględnić wagę tego naruszenia, rozmiar skutków stosowanej praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów, jak również zaistniałe okoliczności obciążające i łagodzące.

Kara nakładana przez Prezesa Urzędu na przedsiębiorcę, który dopuścił się stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów służy podkreśleniu naganności ocenianego zachowania. Przedsiębiorca, jako profesjonalista powinien wiedzieć, że określając warunki umowne nie może stosować bezprawnych postanowień, ani w żaden inny sposób godzić w interesy konsumentów. Orzeczona kara powinna stanowić dolegliwość dla uczestnika niniejszego postępowania za naruszenie przez niego zbiorowych interesów konsumentów. Poza wymiarem indywidualnym kary należy zwrócić uwagę na jej wymiar ogólny, funkcję odstrasżającą i wychowawczą w stosunku do innych uczestników rynku.

W punktach I.-III. i V.-VI. sentencji niniejszej decyzji Prezes Urzędu stwierdził stosowanie przez przedsiębiorcę praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, o jakich mowa w art. 24 ust. 1 i 2 pkt 2, w art. 24 ust. 1 i 2 oraz w art. 24 ust. 1 i 2 pkt 3 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. Powyższe daje podstawy do nałożenia na przedsiębiorcę kary pieniężnej określonej w art. 106 ust. 1 pkt 4 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

¹³ Kohutek K. w: *Ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów. Komentarz*, Warszawa 2008 r., s. 1027.

Podstawą obliczenia wysokości niniejszej kary jest przychód osiągnięty przez przedsiębiorcę w roku rozliczeniowym poprzedzającym rok nałożenia kary, tj. w 2013 r., który wyniósł [...] zł. W związku z tym maksymalna kara, jaka mogłaby w niniejszym przypadku zostać wymierzona, to kara w wysokości [...] zł.

Ustalenie wymiaru kar pieniężnych w przedmiotowej sprawie ma charakter wieloetapowy, co spowodowane jest zaistnieniem okoliczności mających wpływ na jej wysokość. Ustalając wymiary kar pieniężnych za naruszenia stwierdzone punktach I.-III. i V.-VI. sentencji niniejszej decyzji Prezes Urzędu w pierwszej kolejności dokona oceny wagi stwierdzonych praktyk i na tej podstawie ustali kwotę bazową, stanowiącą podstawę dla dalszych ustaleń wysokości kary, a następnie – w oparciu o zaistniałe w sprawie okoliczności mające wpływ na wysokość kary – dokona gradacji ustalonej kwoty bazowej.

1. Pierwsza z kar jest wymierzana z tytułu naruszenia stwierdzonego w punkcie I. sentencji niniejszej decyzji polegającego na naruszaniu obowiązku udzielania konsumentom rzetelnej, prawdziwej i pełnej informacji poprzez zaniechanie informowania konsumentów w umowach pożyczki o:

- ✓ pełnej nazwie kredytodawcy,
- ✓ rzeczywistej rocznej stopie oprocentowania oraz całkowitej kwocie do zapłaty z podaniem wszystkich założeń przyjętych do jej obliczenia,
- ✓ kolejności zaliczania rat kredytu konsumenckiego na poczet należności kredytodawcy, a także o prawie do otrzymania, na wniosek, w każdym czasie bezpłatnie harmonogramu spłaty,
- ✓ rocznej stopie oprocentowania zadłużenia przeterminowanego,
- ✓ prawie konsumenta do spłaty kredytu przed terminem,
- ✓ organie nadzoru właściwym w sprawach ochrony konsumentów,

co jest niezgodne z art. 30 ust. 1 pkt 1, 7, 8, 11, 16 i 21 ukk, a poprzez to stanowi naruszenie art. 24 ust. 1 i 2 pkt 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

Prezes Urzędu uwzględnił, iż w niniejszym przypadku zakwestionowane praktyki ujawniały się na etapie zawierania kontraktu, jednakże rzutowały lub też mogły rzutować na etap jego wykonywania. Ze względu na specyfikę umów o kredyt konsumencki, a także rodzaj pominiętych danych, wagę tej praktyki określono jako dużą. Miarkując niniejszą karę zwrócono również uwagę na to, że rozważane zaniechania nie powodowały wyłączenia przysługujących konsumentom uprawnień, czy też nałożenia na nich nowych obowiązków. Wprawdzie powodowały one niedoinformowanie konsumentów, co mogło skutkować utrudnieniami np. w dochodzeniu roszczeń, jednakże nie niweczyły one w definitywny sposób przewidzianych prawem możliwości. Ponadto ustalenia dokonane w toku niniejszego postępowania dają podstawy do przyjęcia, iż kwestionowana praktyka stosowana jest w sposób długotrwały, gdyż przedsiębiorca zawierał umowy kredytu konsumenckiego w oparciu o dokumenty, które nie zawierały wymaganych prawem informacji od 31 października 2011 r. do 13 stycznia 2014 r. Ponadto w obrocie w dalszym ciągu funkcjonuje jeszcze [...] umów o kredyt konsumencki, które nie zawierają wymaganych prawem informacji.

Nakładając karę pieniężną, Prezes Urzędu wziął pod uwagę konieczność ustalenia, czy naruszenie dokonane było umyślne czy też nieumyślnie. Konieczność brania pod uwagę tej przesłanki w przypadku stosowania kar pieniężnych wynika z art. 106 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. Z tego względu nakładając karę pieniężną Prezes Urzędu uwzględnił, że przedsiębiorca jako profesjonalista formułując umowę kredytu konsumenckiego powinien wykazać się odpowiednią starannością i dbałością tak, aby nie zostały naruszone powszechnie obowiązujące przepisy prawa, w tym w szczególności w zakresie obowiązków wynikających z art. 30 ukk, w którym wskazano co powinna określać umowa o kredyt konsumencki. Przedsiębiorca powinien być świadom faktu, że zakwestionowane w niniejszej decyzji zachowanie jest niedopuszczalne w świetle przepisów ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. Dlatego zdaniem Prezesa Urzędu zachowanie

przedsiębiorcy objęte punktem I. sentencji niniejszej decyzji jest efektem niedołożenia przez niego należytej staranności, jakiej należałoby oczekiwać od profesjonalnego uczestnika obrotu gospodarczego. Całokształt okoliczności sprawy daje podstawę do stwierdzenia, że przedsiębiorca dopuścił się naruszenia opisanego w punkcie I. sentencji decyzji nieumyślnie. Pomimo tego, jak wskazano powyżej, samo stwierdzenie nieumyślności zakwestionowanej praktyki stanowi podstawę do nałożenia kary pieniężnej.

W oparciu o osiągnięty przez przedsiębiorcę przychód ustalono kwotę bazową stanowiącą punkt wyjścia dla dalszych obliczeń, którą określono na poziomie [...] % przychodu, czyli na poziomie **12722,67 zł**. Przyjęta powyżej kwota bazowa w wysokości [...] % przychodu jest skutkiem wielości niedopełnionych przez spółkę obowiązków informacyjnych – opisanych w punktach I.1.-I.6. sentencji niniejszej decyzji. W związku z tym, że przychód osiągnięty przez spółkę z tytułu zawierania umów pożyczek gotówkowych wyniósł ok. [...] % przychodu osiągniętego przez spółkę ogółem, ww. kwotę bazową postanowiono obniżyć o 50 %, tj. do poziomu 6361,34 zł.

Po ustaleniu kwoty bazowej przystąpiono do analizy, czy w niniejszej sprawie zasły okoliczności łagodzące i obciążające, które mogłyby mieć wpływ na wymiar kary. Okolicznością łagodzącą, która wystąpiła w niniejszej sprawie jest pozytywna reakcja na wszczęcie przeciwko spółce postępowania poprzez podjęcie przez nią działań mających na celu zaprzestanie praktyki. Spółka dokonała zmiany stosowanego uprzednio przez nią wzorca umowy o kredyt konsumencki, a także faktycznie przystąpiła do jego stosowania w obrocie konsumenckim. Nie wymieniła jednak umów, które nie zawierały elementów określonych w art. 30 ukk. W tym zakresie podjęte przez nią działania nie stanowiły całkowitego zaniechania stosowania zakwestionowanych praktyk. Pozytywna reakcja na wszczęcie postępowania pozwoliła jednak na obniżenie wymiaru kary pieniężnej o **20 %**. W przedmiotowej sprawie nie wystąpiły natomiast żadne okoliczności obciążające, które mogłyby mieć wpływ na wymiar kary pieniężnej. W tym zakresie wymiar kary pieniężnej dotyczącej praktyki punktu I. sentencji niniejszej decyzji należało obniżyć o **20 %**, tj. do poziomu **5089 zł**.

W wyniku obliczeń przeprowadzonych w wyżej opisany sposób, karę pieniężną z tytułu naruszenia art. 24 ust. 1 i 2 pkt 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów w zakresie opisanym w punkcie I. sentencji niniejszej decyzji określono na poziomie 5089 zł, co stanowi [...] % przychodu oraz [...] % maksymalnego wymiaru kary. Na ostatnim etapie sprawdzono, czy kara obliczona w ww. sposób nie przewyższa kary w maksymalnej wysokości, jaka została przewidziana w przepisie art. 106 ust. 1 pkt 4 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. Sytuacja taka nie ma jednak w niniejszym przypadku miejsca.

W tych okolicznościach należało orzec, jak w punkcie **IX.1.** sentencji niniejszej decyzji.

2. Druga z kar wymierzana jest w związku ze stosowaniem praktyk opisanych powyżej w punkcie II. sentencji niniejszej decyzji, polegających na zaniechaniu przekazywania konsumentom przed zawarciem umowy o kredyt konsumencki na trwałym nośniku, formularza informacyjnego oraz na zaniechaniu wręczania konsumentom, na trwałym nośniku, wzoru oświadczenia o odstąpieniu od umowy, z oznaczeniem swojego imienia i nazwiska oraz adresu zamieszkania.

Praktyki wymienione w punktach II.1.-II.2. tej decyzji ujawniały się na etapie zawierania kontraktu, jednakże rzutowały lub też mogły rzutować na etap jego wykonywania. Ze względu na specyfikę umów o kredyt konsumencki, a także na wskazane zaniechania – wagę tych naruszeń należało określić jako dużą. Na skutek przedmiotowych zaniechań pogorszeniu uległa sytuacja prawna konsumentów, jak również naruszone zostały ich interesy ekonomiczne. Zaniechanie, o którym mowa w punkcie II.1. sentencji niniejszej decyzji pozbawiało konsumentów możliwości porównania różnych produktów na rynku i podjęcie decyzji, czy zawrzeć umowę o kredyt konsumencki. Równocześnie zaniechanie, o którym mowa w kolejnym punkcie sentencji niniejszej decyzji, pozbawiało konsumentów wiedzy koniecznej

do ich prawidłowego, świadomego i czynnego uczestniczenia w rynku, czym przyczynić się mogło do osłabienia ich sytuacji, a tym samym naruszać ich interesy rozumiane jako prawo do uzyskania wraz z treścią umowy pełnej i zgodnej z obowiązującymi przepisami prawa informacji na temat praw i obowiązków stron umowy o kredyt konsumencki. Ponadto ustalenia dokonane w toku niniejszego postępowania dają podstawy do przyjęcia, iż kwestionowana praktyka była stosowana w sposób długotrwały, gdyż przedsiębiorca zawierał umowy kredytu konsumenckiego w oparciu o dokumenty, które nie przewidywały przekazania konsumentom formularza informacyjnego oraz wzoru oświadczenia o odstąpieniu od umowy od 31 października 2011 r. do 13 stycznia 2014 r.

Nakładając karę pieniężną, Prezes Urzędu wziął pod uwagę konieczność ustalenia, czy naruszenie dokonane było umyślne czy też nieumyślnie. Konieczność brania pod uwagę tej przesłanki w przypadku stosowania kar pieniężnych wynika z art. 106 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. Z tego względu nakładając karę pieniężną Prezes Urzędu uwzględnił, że przedsiębiorca jako profesjonalista zawierając z konsumentami umowy o kredyt konsumencki powinien wykazać się odpowiednią starannością i dbałością tak, aby wypełniać wszelkie nałożone obowiązki informacyjne wynikające z powszechnie obowiązujących przepisów prawa. Przedsiębiorca powinien być świadom faktu, że zakwestionowane w niniejszej decyzji zachowanie jest niedopuszczalne w świetle przepisów ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. Dlatego zdaniem Prezesa Urzędu zachowanie przedsiębiorcy objęte punktem II. sentencji niniejszej decyzji jest efektem niedołożenia przez niego należytej staranności, jakiej należałoby oczekiwać od profesjonalnego uczestnika obrotu gospodarczego. Całokształt okoliczności sprawy daje podstawę do stwierdzenia, że przedsiębiorca dopuścił się naruszenia opisanego w punkcie II. sentencji decyzji nieumyślnie. Pomimo tego, jak wskazano powyżej, samo stwierdzenie nieumyślności zakwestionowanej praktyki stanowi podstawę do nałożenia kary pieniężnej.

W związku z powyższym Prezes Urzędu uznał, że natura tych naruszeń oraz okoliczności w jakich do nich doszło uzasadniają ustalenie poziomu kwoty bazowej stanowiącej punkt wyjścia dla dalszych obliczeń na poziomie [...] % przychodu, czyli na poziomie **8481,78 zł**. W związku z tym, że przychód osiągnięty przez spółkę z tytułu zawierania umów pożyczek gotówkowych wyniósł ok. [...] % przychodu osiągniętego przez spółkę ogółem, ww. kwotę bazową postanowiono obniżyć o 50 %, tj. do poziomu 4240,89 zł.

Po ustaleniu kwoty bazowej przystąpiono do analizy, czy w niniejszej sprawie zasły okoliczności łagodzące i obciążające, które mogłyby mieć wpływ na wymiar kary. Okolicznością łagodzącą, która wystąpiła w niniejszej sprawie, jest zaniechanie stosowania zakwestionowanych praktyk niezwłocznie po wszczęciu postępowania przez Prezesa Urzędu, w związku z czym wymiar kary pieniężnej należy zmniejszyć o **30 %**. W przedmiotowej sprawie nie wystąpiły natomiast żadne okoliczności obciążające, które mogłyby mieć wpływ na wymiar kary pieniężnej. W tym zakresie wymiar kary pieniężnej dotyczącej praktyki punktu II. sentencji niniejszej decyzji należało obniżyć o **30 %**, tj. do poziomu **2969 zł**.

W wyniku obliczeń przeprowadzonych w wyżej opisany sposób, karę pieniężną z tytułu naruszenia art. 24 ust. 1 i 2 pkt 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów w zakresie opisanym w punkcie II. sentencji niniejszej decyzji określono na poziomie 2969 zł, co stanowi [...] % przychodu oraz [...] % maksymalnego wymiaru kary. Na ostatnim etapie sprawdzono, czy kara obliczona w ww. sposób nie przewyższa kary w maksymalnej wysokości, jaka została przewidziana w przepisie art. 106 ust. 1 pkt 4 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. Sytuacja taka nie ma jednak w niniejszym przypadku miejsca.

W tych okolicznościach należało orzec, jak w punkcie **IX.2.** sentencji niniejszej decyzji.

3. Trzecia kara wymierzana jest w związku ze stosowaniem praktyk opisanych powyżej w punkcie III. sentencji niniejszej decyzji, polegających na stosowaniu w umowach o pożyczkę gotówkową, zawartych w oparciu o treść wzorca „Umowy o pożyczkę gotówkową” oraz w

urzędowym blankiecie weksla do sumy wekslowej przekraczającej 2.000 zł, stanowiącym integralną część „Deklaracji wystawcy weksla”, następujących postanowień umownych:

- ✓ „Za nieterminową i niepełną wysokość raty strony zgodnie ustalają naliczenie kary umownej w wysokości ... zł za każde 7 dni zwłoki”,
- ✓ „W przypadku braku spłaty pożyczki i skierowania sprawy na drogę sądową pożyczkobiorca zostanie obciążony kwotą 1000,00 zł tytułem kary umownej”,
- ✓ „Po podpisaniu niniejszej umowy będzie Panu/Pani przysługiwać w ciągu 14 (czternastu) dni od daty podpisania prawo odstąpienia od Umowy. Należy to zrobić powiadamiając pisemnie o odstąpieniu od umowy od niej przedstawiciela bądź pracownika biura, w której została zawarta umowa jednocześnie zwracając koszt pożyczki. Z dniem ... odstępuję od umowy nr ...”
- ✓ „weksel na zlecenie”.

Praktyki wymienione w punktach III.1.-III.3. tej decyzji ujawniły się na etapie zawierania kontraktu, jednakże rzutowały lub też mogły rzutować na etap jego wykonywania. Ze względu na specyfikę umów o kredyt konsumencki, a także rodzaj instytucji jakie zostały przez przedsiębiorcę wadliwie przedstawione – wagę tych naruszeń należało określić jako stosunkowo dużą. Na podstawie zakwestionowanych postanowień pogorszeniu uległa sytuacja prawna konsumentów, jak również naruszone zostały ich interesy ekonomiczne. Ponadto ustalenia dokonane w toku niniejszego postępowania dają podstawy do przyjęcia, iż kwestionowana praktyka jest stosowana przez spółkę w sposób długotrwały, gdyż od dnia 31 października 2011 r. w obrocie funkcjonują umowy kredytu konsumenckiego zawierające sprzeczne z prawem postanowienia.

Nakładając karę pieniężną, Prezes Urzędu wziął pod uwagę konieczność ustalenia, czy naruszenie dokonane było umyślne czy też nieumyślne. Konieczność brania pod uwagę tej przesłanki w przypadku stosowania kar pieniężnych wynika z art. 106 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. Z tego względu nakładając karę pieniężną Prezes Urzędu uwzględnił, że przedsiębiorca jako profesjonalista formułując treść postanowień umów pożyczki oraz regulaminu udzielania pożyczek powinien wykazać się odpowiednią starannością i dbałością tak, aby nie zostały naruszone powszechnie obowiązujące przepisy prawa. Przedsiębiorca powinien być świadomy faktu, że zakwestionowane w niniejszej decyzji zachowanie jest niedopuszczalne w świetle przepisów ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. Dlatego zdaniem Prezesa Urzędu zachowanie przedsiębiorcy objęte punktem III. sentencji niniejszej decyzji jest efektem niedołożenia przez niego należytej staranności, jakiej należałoby oczekiwać od profesjonalnego uczestnika obrotu gospodarczego. Całokształt okoliczności sprawy daje podstawę do stwierdzenia, że przedsiębiorca dopuścił się naruszenia opisanego w punkcie III. sentencji decyzji nieumyślne. Pomimo tego, jak wskazano powyżej, samo stwierdzenie nieumyślności zakwestionowanej praktyki stanowi podstawę do nałożenia kary pieniężnej.

W związku z powyższym Prezes Urzędu uznał, że natura tych naruszeń oraz okoliczności w jakich do nich doszło uzasadniają ustalenie poziomu kwoty bazowej stanowiącej punkt wyjścia dla dalszych obliczeń na poziomie [...] % przychodu, czyli na poziomie **6361,34 zł**. W związku z tym jednak, że przychód osiągnięty przez spółkę z tytułu zawierania umów pożyczek gotówkowych wyniósł ok. [...] % przychodu osiągniętego przez spółkę ogółem, ww. kwotę bazową postanowiono obniżyć o 50 %, tj. do poziomu 3180,67 zł.

Po ustaleniu kwoty bazowej przystąpiono do analizy, czy w niniejszej sprawie zaszyły okoliczności łagodzące i obciążające, które mogłyby mieć wpływ na wymiar kary. Okolicznością łagodzącą, która wystąpiła w niniejszej sprawie jest pozytywna reakcja na wszczęcie przeciwko spółce postępowania poprzez podjęcie przez nią działań mających na celu zaprzestanie stosowania zakwestionowanych praktyk. Spółka dokonała zmiany stosowanego uprzednio przez nią wzorca umowy o kredyt konsumencki oraz deklaracji wekslowej wraz z wekslem zawierającym sformułowanie „na zlecenie”, a także faktycznie

przystąpiła do stosowania tych dokumentów w obrocie konsumenckim. Nie wymieniła jednak umów objętych zarzutem punktów III.1.-III.3. sentencji niniejszej decyzji. W tym zakresie podjęte przez nią działania nie stanowiły całkowitego zaniechania stosowania zakwestionowanych praktyk. Pozytywna reakcja na wszczęcie postępowania pozwoliła jednak na obniżenie wymiaru kary pieniężnej o **20 %**. W przedmiotowej sprawie nie wystąpiły natomiast żadne okoliczności obciążające, które mogłyby mieć wpływ na wymiar kary pieniężnej. W tym zakresie wymiar kary pieniężnej dotyczącej praktyki punktu III. sentencji niniejszej decyzji należało obniżyć o **20 %**, tj. do poziomu **2545 zł**.

W wyniku obliczeń przeprowadzonych w wyżej opisany sposób, karę pieniężną z tytułu naruszenia art. 24 ust. 1 i 2 pkt 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów w zakresie opisanym w punkcie III. sentencji niniejszej decyzji określono na poziomie 1908 zł, co stanowi [...] % przychodu oraz [...] % maksymalnego wymiaru kary. Na ostatnim etapie sprawdzono, czy kara obliczona w ww. sposób nie przewyższa kary w maksymalnej wysokości, jaka została przewidziana w przepisie art. 106 ust. 1 pkt 4 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. Sytuacja taka nie ma jednak w niniejszym przypadku miejsca.

W tych okolicznościach należało orzec, jak w punkcie **IX.3.** sentencji niniejszej decyzji.

4. Czwarta kara wymierzana jest w związku ze stosowaniem przez przedsiębiorcę praktyk opisanych powyżej w punktach V.1. oraz V.2. sentencji niniejszej decyzji, polegających na stosowaniu nieuczciwych praktyk rynkowych.

Ustalając wymiar kary pieniężnej Prezes Urzędu w pierwszej kolejności dokonał oceny wagi stwierdzonych naruszeń. W powyższym kontekście wzięto pod uwagę, iż praktyki wymienione w punkcie V.1. oraz V.2. sentencji niniejszej decyzji ujawniły się na etapie przedkontraktowym. Ze względu na specyfikę umów o kredyt konsumencki, a także charakter stosowanych praktyk – wagę tych naruszeń należało określić jako stosunkowo dużą. W związku ze stosowaniem ww. nieuczciwych praktyk rynkowych pogorszeniu uległa sytuacja prawna konsumentów, jak również naruszone zostały ich interesy ekonomiczne. Ponadto ustalenia dokonane w toku niniejszego postępowania dają podstawy do przyjęcia, iż kwestionowana praktyka w odniesieniu do ulotki reklamowej była stosowana w sposób długotrwały, gdyż przedsiębiorca stosował dokumenty zawierające sprzeczne z prawem postanowienia od 31 października 2011 r. do 13 stycznia 2014 r. Krótkotrwały charakter miała jednak praktyka opisana w punkcie V.1. sentencji niniejszej decyzji, w odniesieniu do informacji prezentowanych na stronie internetowej, gdyż trwała niespełna miesiąc.

Nakładając karę pieniężną, Prezes Urzędu wziął pod uwagę konieczność ustalenia, czy naruszenie dokonane było umyślne czy też nieumyślnie. Konieczność brania pod uwagę tej przesłanki w przypadku stosowania kar pieniężnych wynika z art. 106 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. Z tego względu nakładając karę pieniężną Prezes Urzędu uwzględnił, że przedsiębiorca jako profesjonalista formułując treść postanowień umów pożyczki oraz regulaminu udzielania pożyczek powinien wykazać się odpowiednią starannością i dbałością tak, aby nie zostały naruszone powszechnie obowiązujące przepisy prawa. Przedsiębiorca powinien być świadomy faktu, że zakwestionowane w niniejszej decyzji zachowanie jest niedopuszczalne w świetle przepisów ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. Dlatego zdaniem Prezesa Urzędu zachowanie przedsiębiorcy objęte punktem V. sentencji niniejszej decyzji jest efektem niedołożenia przez niego należytej staranności, jakiej należałoby oczekiwać od profesjonalnego uczestnika obrotu gospodarczego. Całokształt okoliczności sprawy daje podstawę do stwierdzenia, że przedsiębiorca dopuścił się naruszenia opisanego w punkcie V. sentencji decyzji nieumyślnie. Pomimo tego, jak wskazano powyżej, samo stwierdzenie nieumyślności zakwestionowanej praktyki stanowi podstawę do nałożenia kary pieniężnej.

W związku z powyższym Prezes Urzędu uznał, że natura tych naruszeń oraz okoliczności w jakich do nich doszło uzasadniają ustalenie poziomu kwoty bazowej stanowiącej punkt

wyjścia dla dalszych obliczeń na poziomie [...] % przychodu, czyli na poziomie **3180,66 zł**. W związku z tym, że przychód osiągnięty przez spółkę z tytułu zawierania umów pożyczek gotówkowych wyniósł ok. [...] % przychodu osiągniętego przez spółkę ogółem, ww. kwotę bazową postanowiono obniżyć o 50 %, tj. do poziomu 1590,33 zł.

Po ustaleniu kwoty bazowej przystąpiono do analizy, czy w niniejszej sprawie zasły okoliczności łagodzące i obciążające, które mogłyby mieć wpływ na wymiar kary. Okolicznością łagodzącą, która wystąpiła w niniejszej sprawie, jest zaniechanie stosowania zakwestionowanych praktyk niezwłocznie po wszczęciu postępowania przez Prezesa Urzędu, w związku z czym wymiar kary pieniężnej należy zmniejszyć o **30 %**. W przedmiotowej sprawie nie wystąpiły natomiast żadne okoliczności obciążające, które mogłyby mieć wpływ na wymiar kary pieniężnej. W tym zakresie wymiar kary pieniężnej dotyczącej praktyk punktu V. sentencji niniejszej decyzji należało obniżyć o **30 %**, tj. do poziomu **1113 zł**.

W wyniku obliczeń przeprowadzonych w wyżej opisany sposób, karę pieniężną z tytułu naruszenia art. 24 ust. 1 i 2 pkt 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów w zakresie opisanym w punkcie V. sentencji niniejszej decyzji określono na poziomie 1272 zł, co stanowi [...] % przychodu oraz [...] % maksymalnego wymiaru kary. Na ostatnim etapie sprawdzono, czy kara obliczona w ww. sposób nie przewyższa kary w maksymalnej wysokości, jaka została przewidziana w przepisie art. 106 ust. 1 pkt 4 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. Sytuacja taka nie ma jednak w niniejszym przypadku miejsca.

W tych okolicznościach należało orzec, jak w punkcie **IX.4.** sentencji niniejszej decyzji.

5. Piąta kara wymierzana jest w związku ze stosowaniem przez przedsiębiorcę praktyki opisanej w punkcie VI. sentencji niniejszej decyzji, polegającej na stosowaniu nieuczciwej praktyki rynkowej.

Ustalając wymiar kary pieniężnej Prezes Urzędu w pierwszej kolejności dokonał oceny wagi stwierdzonego naruszenia. W powyższym kontekście wzięto pod uwagę, iż praktyka opisana w punkcie VI. sentencji niniejszej decyzji ujawnia się na etapie przedkontraktowym. Ze względu na specyfikę umów o kredyt konsumencki, a także charakter stosowanych praktyk – wagę tych naruszeń należało określić jako stosunkowo dużą. W związku ze stosowaniem ww. nieuczciwych praktyk rynkowych pogorszeniu uległa sytuacja prawna konsumentów, jak również naruszone zostały ich interesy ekonomiczne. Ponadto ocenianą praktykę należy uznać za krótkotrwałą, gdyż jak ustalono trwa ona co najmniej od 3 kwietnia 2014 r.

Nakładając karę pieniężną, Prezes Urzędu wziął pod uwagę konieczność ustalenia, czy naruszenie dokonane było umyślne czy też nieumyślnie. Konieczność brania pod uwagę tej przesłanki w przypadku stosowania kar pieniężnych wynika z art. 106 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. Z tego względu nakładając karę pieniężną Prezes Urzędu uwzględnił, że przedsiębiorca jako profesjonalista formułując treść postanowień umów pożyczki oraz regulaminu udzielania pożyczek powinien wykazać się odpowiednią starannością i dbałością tak, aby nie zostały naruszone powszechnie obowiązujące przepisy prawa. Przedsiębiorca powinien być świadomy faktu, że zakwestionowane w niniejszej decyzji zachowanie jest niedopuszczalne w świetle przepisów ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. Dlatego zdaniem Prezesa Urzędu zachowanie przedsiębiorcy objęte punktem VI. sentencji niniejszej decyzji jest efektem niedołożenia przez niego należytej staranności, jakiej należałoby oczekiwać od profesjonalnego uczestnika obrotu gospodarczego. Całokształt okoliczności sprawy daje podstawę do stwierdzenia, że przedsiębiorca dopuścił się naruszenia opisanego w punkcie VI. sentencji decyzji nieumyślnie. Pomimo tego, jak wskazano powyżej, samo stwierdzenie nieumyślności zakwestionowanej praktyki stanowi podstawę do nałożenia kary pieniężnej.

W związku z powyższym Prezes Urzędu uznał, że natura tych naruszeń oraz okoliczności w jakich do nich doszło uzasadniają ustalenie poziomu kwoty bazowej stanowiącej punkt wyjścia dla dalszych obliczeń na poziomie [...] % przychodu, czyli na poziomie **1060,22 zł**. W związku z tym, że przychód osiągnięty przez spółkę z tytułu zawierania umów pożyczek gotówkowych wyniósł ok. [...] % przychodu osiągniętego przez spółkę ogółem, ww. kwotę bazową postanowiono obniżyć o 50 %, tj. do poziomu 530,11 zł.

Po ustaleniu kwoty bazowej przystąpiono do analizy, czy w niniejszej sprawie zasły okoliczności łagodzące i obciążające, które mogłyby mieć wpływ na wymiar kary. W przedmiotowej sprawie nie wystąpiły jednak żadne okoliczności łagodzące lub też obciążające, które mogłyby mieć wpływ na wymiar kary pieniężnej. W tym zakresie wymiar kary pieniężnej dotyczącej praktyki punktu VI. sentencji niniejszej decyzji ustalono na poziomie **530 zł**.

W wyniku obliczeń przeprowadzonych w wyżej opisany sposób, karę pieniężną z tytułu naruszenia art. 24 ust. 1 i 2 pkt 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów w zakresie opisanym w punkcie VI. sentencji niniejszej decyzji określono na poziomie 636 zł, co stanowi [...] % przychodu oraz [...] % maksymalnego wymiaru kary. Na ostatnim etapie sprawdzono, czy kara obliczona w ww. sposób nie przewyższa kary w maksymalnej wysokości, jaka została przewidziana w przepisie art. 106 ust. 1 pkt 4 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. Sytuacja taka nie ma jednak w niniejszym przypadku miejsca.

W tych okolicznościach należało orzec, jak w punkcie **IX.5.** sentencji niniejszej decyzji.

Zgodnie z art. 112 ust. 3 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów karę pieniężną należy uiścić w terminie 14 dni od dnia uprawomocnienia się niniejszej decyzji na konto Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów: NBP o/o Warszawa Nr 51101010100078782231000000.

Ad X. Zgodnie z art. 80 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów Prezes Urzędu rozstrzyga o kosztach w drodze postanowienia, które może być zamieszczone w decyzji kończącej postępowanie. W myśl art. 77 ust. 1 tej ustawy, jeżeli w wyniku postępowania Prezes Urzędu stwierdził naruszenie przepisów ustawy, przedsiębiorca, który dopuścił się tego naruszenia, jest obowiązany ponieść koszty postępowania.

Zgodnie z art. 263 § 1 k.p.a. do kosztów postępowania zalicza się koszty podróży i inne należności świadków i biegłych oraz stron w przypadkach przewidzianych w art. 56, a także koszty spowodowane oględzinami na miejscu, jak również koszty doręczenia stronom pism urzędowych. Ponadto, art. 263 § 2 k.p.a. stanowi, że organ administracji publicznej może zaliczyć do kosztów postępowania także inne koszty bezpośrednio związane z rozstrzygnięciem sprawy, za które w niniejszej sprawie uznano korespondencję z urzędem skarbowym celem ustalenia przychodu przedsiębiorcy z tytułu prowadzonej działalności gospodarczej w 2013 r. Zgodnie z art. 264 § 1 k.p.a. jednocześnie z wydaniem decyzji organ administracji publicznej ustali w drodze postanowienia wysokość kosztów postępowania, osoby zobowiązane do ich poniesienia oraz termin i sposób ich uiszczenia.

Postępowanie w sprawie stosowania przez przedsiębiorcę praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów zostało wszczęte z urzędu, a w jego wyniku Prezes Urzędu w punktach I.-VI. sentencji decyzji stwierdził naruszenie przepisów ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. Kosztami niniejszego postępowania są wydatki związane z korespondencją prowadzoną przez Prezesa Urzędu ze stroną postępowania. W związku z powyższym postanowiono obciążyć przedsiębiorcę kosztami postępowania w wysokości **34 zł** (trzydziestu czterech złotych).

Koszty niniejszego postępowania przedsiębiorca obowiązany jest wpłacić na konto Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Warszawie w NBP o/o Warszawa Nr 511010100078782231000000 w terminie 14 dni od uprawomocnienia się decyzji.

Stosownie do treści art. 81 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów w związku z art. 479²⁸ § 2 Kodeksu postępowania cywilnego – od niniejszej decyzji przysługuje odwołanie do Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, w terminie dwutygodniowym od dnia jej doręczenia, za pośrednictwem Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów – Delegatury Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Katowicach.

W przypadku jednak kwestionowania wyłącznie postanowienia o kosztach zawartego w punkcie X. niniejszej decyzji, stosownie do art. 81 ust. 5 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów w związku z art. 479³² § 1 i 2 Kodeksu postępowania cywilnego i art. 264 § 2 Kodeksu postępowania administracyjnego w zw. z art. 83 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, można wnieść zażalenie do Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, za pośrednictwem Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów – Delegatury Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Katowicach w terminie tygodnia od dnia doręczenia niniejszej decyzji.

DYREKTOR DELEGATURY
URZĘDU OCHRONY KONKURENCJI
I KONSUMENTÓW W KATOWICACH
Maciej Fragsztajn